

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Problematika výstavby nových objektů v KRNAP

Bc. Lucie Sezemská

Diplomová práce
2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie SEZEMSKÁ**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Problematika výstavby nových objektů v KRNP**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod do problematiky

Charakteristika působení výstavby na životní prostředí

Analýza současného stavu výstavby ve vybrané lokalitě

Návrhy na zlepšení situace

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BEZDĚK , Jaroslav, SVOZIL , Pavel. Stavební činnost a životní prostředí. Praha : Státní nakladatelství technické literatury, 1987. 167 s.
- ČIHAŘ, Martin. Ochrana přírody a krajiny I : Územní ochrana přírody a krajiny v České republice. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1998. 229 s. ISBN 80-7066-509-4
- JOKL, Miloslav, KOČÍ, Jaroslav. Výstavba jako faktor tvorby životního prostředí. Praha : Státní nakladatelství technické literatury, 1986. 192 s.
- KRAMER, Matthias, URBANIEC, Maria, MÖLLER, Liane. Internationales Umweltmanagement, Band 1 : Interdisziplinäre Rahmenbedingungen einer umweltorientierten Unternehmensführung. 1. Auflage. Wiesbaden : Gabler, 2003. 470 s. ISBN 3-409-12317-2
- MEZŘICKÝ, Václav. Environmentální politika a udržitelný rozvoj. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 207 s. ISBN 80-7367-003-8

Vedoucí diplomové práce: Ing. Robert Baťa, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: 30. června 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. srpna 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 6. 2010

Lucie Sezemská

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá nadměrnou výstavbou v jedné z našich nejvýznamnějších chráněných oblastí – v Krkonošském národním parku. Práce je rozdělena do dvou částí. První část se zaměřuje na vztah mezi stavební činností a životním prostředím. Druhá část charakterizuje současný stav výstavby v Krkonošském národním parku včetně případných dopadů na přírodu tohoto území.

KLÍČOVÁ SLOVA

Stavební činnost, Krkonošský národní park, životní prostředí, posuzování vlivů.

TITLE

Problems of construction of new buildings in the Giant Mountains National Park

ANNOTATION

This thesis deals with the excessive construction in one of our most important conservation areas - in the Giant Mountains National Park. The work is divided into two parts. The first part focuses on the relationship between construction activity and the environment. The second part describes the current state of construction development in the Giant Mountains National Park, including possible impacts on the nature of this area.

KEYWORDS

Building activities, Giant Mountains National Park, environment, impact analysis.

OBSAH

Úvod.....	7
1 Charakteristika působení výstavby na životní prostředí.....	8
1.1 Definice životního prostředí	8
1.2 Životní prostředí a stavební činnost	8
1.3 Vliv stavební činnosti na úroveň životního prostředí.....	10
1.3.1 Hluk a vibrace.....	10
1.3.2 Znečištění ovzduší	12
1.3.3 Vliv na faunu a flóru.....	14
1.3.4 Vliv na půdu	14
1.3.5 Vliv na vodu	15
1.3.6 Vliv produkce odpadů	16
1.3.7 Ostatní vlivy	16
1.4 Posuzování vlivů na životní prostředí	17
1.4.1 Proces EIA	18
1.4.2 Proces SEA.....	22
1.4.3 Hodnocení významnosti vlivů na území v soustavě Natura 2000.....	24
2 Legislativní rámec pro ochranu životního prostředí při stavební činnosti.....	28
2.1 Obecné předpisy o ochraně životního prostředí	29
2.1.1 Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů	29
2.1.2 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů 29	
2.1.3 Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů	31
2.2 Obecné předpisy platné při provádění staveb.....	31
2.2.1 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů	31
2.3 Ochrana proti znečištění ovzduší	35
2.3.1 Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů	35
2.3.2 Související právní předpisy	35
2.4 Ochrana proti hluku a vibracím.....	35
2.4.1 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů 35	
2.4.2 Nařízení č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací 36	
2.5 Nakládání s odpady	36
2.5.1 Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů	36
2.5.2 Související právní předpisy	36
2.6 Ochrana vod.....	37
2.6.1 Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.....	37
3 Analýza zkoumaného území	38
3.1 Geologie	38
3.2 Fauna	38
3.3 Flóra.....	39
3.4 Klimatické podmínky	39
3.5 Zóny KRNAP	41
4 Charakteristika stavební činnosti v Krkonošském národním parku	43
4.1 Historie a současný stav osídlování a využití území	43

4.2	Současný stav výstavby	45
4.2.1	Ubytovací, stravovací, sportovně rekreační a kulturní objekty	45
4.2.2	Apartmánové domy	53
4.2.3	Dopravní stavby a doprava	57
4.2.4	Turistické stezky a cyklostezky	61
4.2.5	Vegetační doprovod staveb	62
5	Návrhy na zlepšení situace.....	63
5.1	Pozemní stavby.....	63
5.2	Doprava a dopravní stavby	63
5.3	Vegetační doprovod staveb	64
5.4	Vodní hospodářství.....	64
Závěr	66
POUŽITÉ ZDROJE	67
SEZNAM OBRÁZKŮ	71
SEZNAM TABULEK	71
SEZNAM PŘÍLOH	71

Úvod

V posledních letech zaznamenala Česká republika vzrůstající trend výstavby, a to v rámci celého území, chráněných částí přírody nevyjímaje. Stejně jako každá lidská aktivita, tak i stavební činnost s sebou přináší řadu pozitivních i negativních dopadů. Tyto dopady se projevují v oblasti sociální, ekonomické, kulturní, ale také ve vztahu k životnímu prostředí. Výstavba nových objektů se sice neobejde bez narušení životního prostředí, avšak míra tohoto narušení by měla být minimální.

Krkonošský národní park se řadí mezi velmi významná chráněná přírodní území, neboť disponuje řadou přírodních krás, cenných ekosystémů, chráněných rostlinných i živočišných druhů, jaké u nás nemají obdoby. Nadměrná stavební činnost v této jedinečné lokalitě však přispěla k tomu, že Krkonoše postupně ztrácejí svůj charakteristický ráz. Je tedy nezbytné zvážit, zda ve výstavbě i nadále pokračovat ve stejném rozsahu.

První část této práce se zabývá obecnými dopady stavební činnosti na životní prostředí a jeho jednotlivé složky, dále popisuje, jakým způsobem jsou posuzovány vlivy na životní prostředí. Jsou zde také uvedeny právní předpisy související s ochranou přírody při stavební činnosti.

Druhá část se již zaměřuje na území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma. Charakterizuje stav výstavby v této lokalitě včetně zhodnocení vlivu různých typů staveb na přírodu tohoto chráněného území. V poslední kapitole jsou pak shrnuta opatření, která by mohla přispět ke zlepšení řešeného problému.

Cílem předkládané práce je zhodnotit současný stav výstavby v Krkonošském národním parku a zároveň zjistit, jaké dopady tato situace představuje pro zkoumanou lokalitu. Dílčím cílem je navržení možných způsobů, jak případné dopady zmírnit.

1 Charakteristika působení výstavby na životní prostředí

1.1 Definice životního prostředí

Pojem „životní prostředí“ není v literatuře ani v oficiálních dokumentech, které životní prostředí popisují, jednotně definován. Názory jednotlivých autorů se liší v pojetí životního prostředí v tom, co do životního prostředí patří a co nepatří, v jeho popsání jako určitého jevu. Existují dvě skupiny autorů, z nichž každá popisuje životní prostředí odlišným způsobem. První skupina autorů, která zahrnuje především představitele technických věd, se v definici životního prostředí omezuje pouze na materiální stránku jevu. Druhá skupina autorů do definice zahrnuje kromě materiálních jevů i společenské, politické, sociální, případně ideologické vztahy a bere v úvahu vzájemné ovlivňování životního prostředí lidskou činností.

Řada českých odborníků se přiklání k následujícímu pojetí, které bylo přijato na konferenci o životním prostředí v roce 1979 v Tbilisi.

„Životní prostředí je systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou nebo mohou být s uvažovaným objektem (člověkem) ve stále interakci.“¹

1.2 Životní prostředí a stavební činnost²

Stavební činnost má podstatný vliv na životní prostředí, neboť životní prostředí je místem, ve kterém se uskutečňuje působení všech vnějších a vnitřních činitelů v míře, která umožňuje člověku v tomto prostředí žít a vykonávat všechny potřebné funkce.

V životním prostředí se uplatňují hmotné a nehmotné vztahy tak, že vytváří jednotný celek. V užším slova smyslu jej můžeme chápat jako prostředí člověka, tedy souhrn všech hmotných složek, které bezprostředně působí na člověka nebo na celou společnost a jež může člověk opačně ovlivňovat. Životním prostředím pak rozumíme vlastnost souhrnu přírodních a člověkem vytvořených podstat hmotného světa působit na společnost a uspokojovat její potřeby. Subjektem životního prostředí je lidská společnost, objektem souhrn všech součástí určitého prostoru.

¹ OPPLOVÁ, Marta. *Životní prostředí měst a regionů*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1994. 238 s. ISBN 80-7079-580-8.

² BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha : Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.

Faktory, které působí na člověka nebo na celou společnost, označujeme složkami životního prostředí. Jsou jimi:

- voda (hydrosféra),
- půda (pedosféra),
- ovzduší (atmosféra),
- biosféra,
- odpady.

Všechny tyto složky se vzájemně ovlivňují.

Je nesporné, že člověk svým jednáním ovlivňuje kvalitu životního prostředí, ať už záměrně či nechtěně, neuvědoměle. Obě tato působení mohou mít významný dopad. Například jedinec si vytváří své vlastní životní prostředí v bytě, v obytném prostoru či v území sídliště. Podmínky pro takto vytvořené prostředí jsou dány fyziologickými nároky lidského organismu na světlo, teplo, úměrnou vlhkost a na velikost prostoru. V širším měřítku však už není jednatel sám schopen podstatně měnit hlavní aspekty životního prostředí. V tomto případě musí dojít k zapojení všech zainteresovaných činitelů, jejichž výsledkem je kvalita životního prostředí příslušné oblasti.

V obytném prostředí člověka rozlišujeme:

- obytné prostředí, určené k pobytu a bydlení lidí,
- pracovní prostředí, určené a využívané k práci,
- rekreační prostředí.

Základním aspektem péče o životní prostředí je poznání, že lidské činnosti nesmějí mít nekontrolovatelný, neusměrněný průběh, ale musí být určitým způsobem korigovány. Péče o životní prostředí zahrnuje péči o všechny jeho složky, přírodní i člověkem uměle vytvořené. Přírodní složky životního prostředí je nutné chránit a minimalizovat dopad negativních vlivů spojených s rozvojem civilizace. Za tímto účelem je vytvořen systém zákonných norem.

V oblasti péče o kvalitu životního prostředí lze rozlišovat dva základní postoje:

- ochrana životního prostředí, která vyžaduje uplatňování takových opatření a stanovisek, jež zabraňují nadměrnému působení negativně se projevujících činitelů,
- tvorba životního prostředí vyžaduje úsilí rozvinout ty faktory, které podmiňují tvorbu a rozsáhlejší reprodukci složek životního prostředí, jež odpovídají požadavkům

a potřebám člověka a celé společnosti z hlediska komplexních nároků na životní podmínky.

Problematika stavební činnosti ovlivňuje obě oblasti životního prostředí. Ve fázi realizace stavebních prací převažují dle povahy činnosti hlediska ochrany životního prostředí. Ve fázi využívání výsledků této realizace, tj. užívání objektů, pak převažují (s výjimkou některých specifických staveb) hlediska tvorby životního prostředí.

Zdravé životní prostředí je základem zachování lidské existence, zdravého rozvoje společnosti i podstatným faktorem životní úrovně obyvatelstva, a proto je péče o životní prostředí velmi důležitou činností celospolečenského významu.

1.3 Vliv stavební činnosti na úroveň životního prostředí

Stavební činnost výrazně působí na kvalitu životního prostředí, a to pozitivně i negativně. V negativním smyslu se stavební aktivity podílejí na exhalacích všech hlavních druhů škodlivin i na poškozování životního prostředí jinými nežádoucími faktory, kterými jsou záборы veřejných ploch pro stavební činnost, narušení krajinného rázu, narušování pohody bydlení, znečišťování vozovek apod.

Nárůst emisí škodlivin důsledkem stavebnictví způsobuje především rozvoj průmyslu a růst mechanizace, která sice usnadnila náročnou práci, zvýšila produktivitu práce, ale přinesla i problémy, které je nutné řešit. Závažnost škodlivin způsobených stavebními činnostmi (především hluku) zvyšuje fakt, že stavební práce probíhají většinou ve vnějších prostorech osídlených území měst a obcí. Obyvatelstvo je tedy přímo konfrontováno s bezprostředními účinky všech hlavních škodlivin, a to často v enormních koncentracích.³

1.3.1 Hluk a vibrace

Zásadním faktorem, který ohrožuje životní prostředí, je nadměrný hluk. Vyspělé státy v programech ochrany životního prostředí přikládají hluku velký význam, závažností jej řadí ihned za znečištění ovzduší a ochranu povrchových vod. Jednou z nejzávažnějších vlastností hluku je, že se šíří na celkem velké vzdálenosti, stovky metrů i více.

³ BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha : Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.

Příčemž se šíří stejně dobře vzduchem i vodou nebo pevnou hmotou, např. stavební konstrukcí.⁴

Produkce značného množství hluku je velkým problémem při stavební činnosti. Zásadně se na něm podílí stavební doprava, dále také technologické postupy stavby (práce s výbušninami při rozpojování zeminy, bourací práce, zemní práce). Naměřené hodnoty hladin hlučnosti v blízkosti stavenišť mnohdy překračují hodnoty povolené hygienickými předpisy, často o více než 20 dB (A).⁵ Intenzita hluku u vybraných stavebních činností je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 1: Intenzita hluku vybraných stavebních činností

Činnost	Hlučnost
Tesařské práce	86-96 dB (A)
Betonování	93 dB (A)
Řízení nákladních aut, traktorů a nakladačů	95-100 dB (A)
Odstřel	100 dB (A)
Výkopové práce	100 dB (A)

Zdroj: *3M mediawebserver* [online]. 2007 [cit. 2010-05-22]. Legislativa a normy. Dostupné z WWW: <http://multimedia.3m.com/mws/mediawebserver?mwsId=SSSSSu7zK1fslxtUnx_x48tGev7qe17zHvTSevTSeSSSSSS-->>.

Hluk patří k závažným fyzikálním škodlivinám, které velmi negativně ovlivňují zdravotní stav a výkonnost osob, vystavených jejich účinkům. Zasahuje tři systémy lidského organismu: centrální nervovou soustavu, vegetativní nervstvo i vlastní sluchový orgán. Závažnost hluku je tím vyšší, čím více spolupůsobí další chemické a fyzikální škodliviny. Je tedy nezbytné, realizovat protihluková opatření tam, kde je hlučnost nadměrná, aby byla snížena na hodnoty povolené legislativními předpisy pro danou oblast. Je potřebné omezit hlučnost z výstavby nejen u zdrojů na staveništi, ale také v místech, kde se ze staveniště šíří.

Nezanedbatelný vliv má hluk ze staveniště také ve volné přírodě, kde jsou rušeni živočichové, kteří zde žijí (resp. hnízdí). Ačkoliv je hlučnost způsobená stavební činností velice nepříjemná, je vůči životnímu prostředí méně zatěžující, neboť trvá pouze po dobu stavby (na rozdíl od hlučnosti z dopravy).

Další významnou fyzikální škodlivinou jsou vibrace, jejichž účinek je sice převážně lokální, tedy v bezprostřední blízkosti od zdroje, avšak postihuje nejen osoby v blízkosti zdroje,

⁴ MENC, Lukáš . *Hluk a vibrace z dopravy a jejich působení na lidský organismus*. Pardubice, 2002. 24 s. Semestrální práce. Univerzita Pardubice. Dostupné z WWW: <http://envi.upce.cz/pisprace/ks_pce/menc.pdf>.

⁵ BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha : Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.

ale může být narušena také stabilita objektů starší zástavby. Působením stavební dálkové dopravy se jinak převážně místní účinek rušení stavební činností rozšiřuje na rozsáhlé oblasti, často i na celá území měst.

1.3.2 Znečištění ovzduší

Stavební činnost má nežádoucí vliv na čistotu ovzduší, zejména v přilehlých oblastech výstavby a přestavby. Stupeň narušení je podmíněn rozsahem stavebních prací a způsobem, kterým jsou prováděny. Škodliviny ze staveništních provozů mnohdy spolupůsobí s emisemi z jiných zdrojů. Stanovení přesného podílu stavebnictví proto není někdy možné, ačkoliv je zpravidla vždy zásadní.

Podstatným zdrojem chemických škodlivin na staveništích je (obdobně jako u hluku) provoz staveništních strojů a dopravních prostředků, včetně jejich údržby, dále některé technologické postupy jako např. prašnost při bouracích pracích a při manipulacích se sypkými materiály, při práci s asfaltem apod.

Přihlédneme-li ke vztahu mezi úrovní emise a imisními limity, pak zásadní roli mezi škodlivinami ze stavebnictví zaujímají oxidy dusíku a oxid uhelnatý, které vznikají zejména při zemních pracích, při dopravě materiálu a provozu stavebních strojů.

Závažné znečišťující látky se dostávají do ovzduší i při bouracích pracích prostřednictvím trhavin. Jedná se o směsi aerosolů, které mají z velké části podobné složení jako výfukové plyny, ale navíc mají vysoký podíl elementárního dusíku, podle druhu výbušniny. Kromě toho jsou bourací práce výrazným zdrojem nárazových enormních emisí prašnosti z bouraných konstrukcí objektů. Množství takto emitovaného prachu může u velkých demolic dosáhnout až několika tun. Prašnost ve stavebnictví vzniká u většiny manipulací se sypkými materiály a z dalších příčin. Jak prokázala měření u velkých stavenišť, zejména tam, kde se provádějí větší objemy zemních prací, lokální příprava malt a ruční bourací práce, dochází k dlouhodobým překračováním maximálně přípustných koncentrací prašnosti.⁶

⁶ BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha : Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.

Škodliviny⁷

- **Oxidy dusíku (NO_x)**

Vznikají především přímým slučováním kyslíku a dusíku ve vznětových motorech. Tyto plyny se spolu s oxidy síry podílejí na tvorbě kyselých dešťů. Jsou příčinou přibližně jedné třetiny okyselení dešťových srážek v Evropě. Oxidy dusíku mají dráždivý účinek na dýchací cesty a snižují odolnost vůči infekčním onemocněním.

- **Oxid uhelnatý (CO)**

Tento plyn vzniká při nedokonalém spalování paliv. Nemá zásadní vliv na neživou přírodu, je však považován za škodlivý vůči živým organismům. Je prudce jedovatý, způsobuje neschopnost zásobení organismu kyslíkem, a tak při vyšších koncentracích hrozí udušení. Působí také jako neurotický jed na centrální nervový systém i na srdeční cévní systém, způsobuje zpomalování reflexů a zvyšuje výskyt bolestí hlavy.

- **Oxid uhličitý (CO₂)**

Je nejdůležitějším skleníkovým plynem, který přispívá k celosvětovému oteplování. Ve vysokých koncentracích je rovněž jedovatý a nebezpečí udušení existuje při ručních stavebních pracích v hlubokých jámách či studních, kde se soustřeďuje ve vyšší míře. Paralyzuje stimulační činnost dýchacího centra, což vede k dušení.

- **Uhlovodíky (C_xH_y)**

Dostávají se do ovzduší především při spalování tekutých paliv, přičemž daleko větší množství těchto škodlivin vylučují motory benzínové než odpovídající motory dieslové. Nejškodlivější jsou aromatické uhlovodíky, zejména benzpyreny, které jsou karcinogenní a přispívají ke vzniku nádorových onemocnění. Jiné způsobují např. ospalost, dráždění očí a kašel.

- **Prach**

Prach vznikající při manipulacích se sypkými hmotami je převážně anorganické povahy. Nejenže je výrazným faktorem nepohody, ale může způsobit i akutní onemocnění spojivek, některé druhy prachu vyvolávají i silikózu plic a další onemocnění.

⁷ PRENDKÝ, Miloš. *Výstavba dálnice D8 v CHKO České středohoří a její vliv na životní prostředí*. Pardubice, 2006. 65 s. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.

1.3.3 Vliv na faunu a flóru

Vliv stavební činnosti na faunu a flóru závisí především na charakteru, rozsahu a lokalizaci stavby. Největší dopad mají nové stavby, které jsou budované v málo frekventovaném či výstavbou doposud téměř nedotčeném území, zejména v chráněných oblastech a lesních komplexech. V důsledku výstavby často dochází k odstranění stávající vegetace v různém rozsahu, fragmentaci souvislého lesního komplexu, přerušení obvyklých migračních cest živočichů a narušení jejich teritorií. S ohledem na nárůst počtu průjezdů, spojených s hlukovou a emisní zátěží může dojít ke změnám ve zdravotním stavu a vitalitě exponovaných jedinců.

Zásadní až kritický vliv na faunu a flóru má výstavba silničních komunikací. Problém spočívá zejména ve zvýšené mortalitě mnoha druhů živočichů, včetně ptáků. Tato vyšší úmrtnost je způsobena především kolizemi s motorovými vozidly. Výstavba silnice napříč lesním komplexem má také za následek zvýšenou koncentraci hmyzu nad prohřátou vozovkou a tím i stahování ptáků na tato místa za potravou, což notně zvyšuje riziko těchto kolizí. Za tímto účelem je nutné zajistit dostatečný počet vhodně umístěných a funkčních přechodů na přirozených migračních cestách živočichů.⁸

1.3.4 Vliv na půdu

Půda je jedním z hlavních zdrojů biosféry. Jako omezený přírodní zdroj může být při svém zničení či poškození limitujícím faktorem společnosti. Umožňuje akumulaci sluneční energie, neboť vytváří stanoviště rostlin. Půda je současně jedinečným biologickým filtrem, který akumuluje, přeměňuje a zneškodňuje škodlivě látky, přenášené do ní ovzduším a vodou.⁹

Z negativních faktorů stavební činnosti, ovlivňujících úroveň životního prostředí, jsou závažné zábory půdy. Zábor půd, především pro stavební účely, je většinou nevratným procesem, který značně omezuje nebo úplně znemožňuje plnění funkcí půdy. Z tohoto pohledu představují největší problém zejména liniové stavby a velké průmyslové haly.

Při samotné realizaci stavby může dojít v důsledku technické závady k úniku paliva nebo

⁸ KNYTL, Jiří. *Česká společnost ornitologická* [online]. 2004 [cit. 2010-04-28]. Ohrožená významná ptačí území. Dostupné z WWW: <<http://www.birdlife.cz/index.php?ID=661>>.

⁹ VOJÁČEK, Karel. *Vliv stavební činnosti na životní prostředí*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990. 185 s. ISBN 0862-5034

mazacích olejů ze stavebních strojů či nákladních automobilů, a tím ke kontaminaci půdy. V případě, že tato situace nastane, je na ni pohlíženo jako na havárii a musí být učiněna veškerá opatření k tomu, aby bylo znečištění neprodleně odstraněno, bez rozsáhlejších dopadů na životní prostředí.

1.3.5 Vliv na vodu

Voda je nejrozšířenější a zároveň nenahraditelnou látkou na Zemi. Je nezbytnou součástí všech ekosystémů, má pro člověka a celou lidskou společnost celou řadu funkcí. Těmi nejdůležitějšími jsou:¹⁰

- funkce biologická – je používána v rostlinné a živočišné výrobě, včetně chovu a lovu vodních živočichů;
- funkce zdravotní – je nezbytná k mytí, praní, očištění prostranství, ale také k vymývání exhalací srážkami či smývání prachových částic. Současně je znečištění vody nebo její nedostatek zdrojem vážných onemocnění;
- funkce hospodářská – voda, její množství a kvalita jsou limitujícími faktory řady výrob nejen potravinářských. Pro své schopnosti přijímat a předávat teplo je využívána jako chladicí či vytápěcí látka. Energie vody se také používá k výrobě elektřiny.

Voda a stavební činnost jsou ve vzájemné interakci. Z hlediska ochrany vod můžeme působení staveníště posuzovat ze dvou aspektů:

- ochrana kvality vody,
- ochrana množství vody a její dostupnosti.

Naopak voda svými kvalitativními i kvantitativními charakteristikami vymezuje používané materiály a technologie při výstavbě, v některých extrémních případech ji dokonce znemožňuje. Z hlediska možných negativních dopadů stavební činnosti na kvalitu vody je nejvýznamnější znečišťování vodních toků ropnými látkami, stavebním odpadem a dalšími škodlivinami.¹¹

¹⁰ BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha : Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.

¹¹ VOJÁČEK, Karel. *Vliv stavební činnosti na životní prostředí*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990. 185 s. ISBN 0862-5034.

1.3.6 Vliv produkce odpadů

Odpady ze stavební činnosti nejsou z ekologického hlediska většinou nebezpečné pro své okolí, neboť neobsahují zdraví škodlivé ani toxické látky. Svým velkým objemem však značně zatěžují skládky. Stavební odpady jsou tvořeny především zeminou a výkopovými materiály. Většinou se vyvážejí na skládky, kde se ukládají spolu s ostatními odpady. V poslední době se začíná prosazovat snaha o jejich opětovně využití, zejména vzhledem k nedostatku skladovacích prostor a nárůstu cen přírodního kameniva.

Některé, zvláště kontaminované asbestem a dehtovými či jinými chemickými látkami, však mohou být i odpady nebezpečnými. Odpad se hodnotí jako nebezpečný, jestliže je překročeno alespoň jedno z kritérií pro uvedené nebezpečné vlastnosti. Podle vyhlášky č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů k zákonu č.185/2001 Sb., o odpadech v pozdějším znění, je jmenováno čtrnáct nebezpečných vlastností. Znečištěné stavební a demoliční odpady pocházejí z demolic a zahrnují zbytky starých konstrukcí, inženýrských sítí, dopravních staveb a budov - cihly a beton, omítky, dřevo, kovy, plasty a ostatní materiály. Nebezpečné složky ve stavebních a demoličních odpadech zahrnují: azbestové izolace a střešní krytiny (eternit), nátěrové hmoty, lepidla a ředidla, dehet, topné a mazací oleje, sloučeniny cínu, rtuť a olova atd. Obecné zásady nakládání s NO vycházející z platné legislativy a plánování se zaměřují na prevenci vzniku nebezpečných odpadů, snižování nebezpečných vlastností, zpřísnování požadavků pro bezpečné a environmentálně šetrné nakládání s nebezpečnými odpady.¹²

1.3.7 Ostatní vlivy

Kromě již uvedených dopadů stavební činnosti existují další, jež mají negativní vliv na obyvatelstvo a životní prostředí. Jedním z těchto faktorů je vizuální narušení okolí, které způsobuje souhrn nedostatků – nevhodné uspořádání skládky materiálů, bláto, prach, nepořádek apod. Tato negativa sice nemohou bezprostředně ohrozit fyzické zdraví, mohou však působit rušivě. Je třeba dbát na to, aby daná stavba do krajiny vizuálně zapadla a aby odpovídala charakteru krajiny, přičemž by nikdy neměla chybět zeleň, neboť spoluvytváří charakter stavby.

Změny světelných poměrů v okolí stanoviště představují další nežádoucí jev. Při nevhodném situování výškových staveb, může dojít k zastínění okolního území či objektů.

¹² PRESLOVÁ, Jarmila. *Enviweb.cz* [online]. 2004 [cit. 2010-04-12]. Zdravotní nezávadnost stavebních odpadů. Dostupné z WWW: <<http://www.enviweb.cz/clanek/odpady/48849/zdravotni-nezavadnost-stavebnich-odpadu>>.

V takovém případě nastává snížení celkové doby oslunění a tím i zhoršování hygienické kvality prostředí.¹³

Při výčtu negativ nelze opomenout ani psychické vlivy vyvolané špatnou organizací práce, nevhledným a nevhodným uspořádáním stavenišť, zanedbáváním údržby všech objektů, nedodržíváním pořádků a čistoty a vliv na archeologické památky.

Jakým způsobem jsou posuzovány vlivy stavební činnosti na životní prostředí uvádí následující kapitola.

1.4 Posuzování vlivů na životní prostředí

Proces posuzování vlivů, záměrů a koncepcí na životní prostředí je založen na systematickém zkoumání a posuzování jejich možného působení na životní prostředí. Smyslem je zjistit, popsat a komplexně vyhodnotit předpokládané vlivy připravovaných záměrů (činností, staveb a technologií) a koncepcí na životní prostředí a veřejné zdraví ve všech rozhodujících souvislostech. Hlavním záměrem procesu je zmírnění nežádoucích vlivů realizace na životní prostředí.

Posuzování vlivů na životní prostředí je v současné době prováděno procesem EIA (posuzování záměrů) a procesem SEA (posuzování koncepcí). Toto posuzování upravuje v České republice zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění, který nahradil původní zákon č. 244/1992 Sb. V rámci procesu EIA jsou posuzovány stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1 výše uvedeného zákona. V rámci procesu SEA jsou posuzovány koncepce uvedené v § 3 písm. b) a § 10a odst. 1) zákona.

K čemu chceme procesem EIA a SEA dospět?

- Zjistit, popsat a vyhodnotit předpokládané vlivy připravovaných záměrů a koncepcí na životní prostředí ve všech rozhodujících souvislostech,
- zmírnit nežádoucí vlivy realizace hodnoceného záměru na životní prostředí,
- pro dobře provedenou EIA a SEA je nezbytné brát v potaz stanoviska a připomínky od dalších účastníků (příslušných orgánů státní správy a samosprávy, expertů, odborných

¹³ BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha : Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.

institucí, nevládních organizací, veřejnosti) procesu posuzování vlivů na životní prostředí,

- na základě expertního přístupu vyjasnit otázky „slučitelnosti“ záměrů s požadavky ochrany životního prostředí a jeho složek, požadavky ochrany veřejného zdraví a konečně i s požadavky na racionální využití území.¹⁴

1.4.1 Proces EIA

EIA je používaná zkratka procházející z anglického "Environmental Impact Assessment", což lze česky volně přeložit jako "posuzování vlivů na životní prostředí". Představuje proces pro komplexní a systematické zkoumání dopadů předpokládaných záměrů, projektů i politických zájmů na životní prostředí, zejména negativních ekologických a sociálních efektů. Z prognózy vyvolaných změn kvality životního prostředí plyne vymezení optimální varianty, jež představuje nejlepší kombinaci ekologických, ekonomických a sociálních nákladů a užitků. Přednostně se sledují možné vlivy způsobující znečištění nebo poškození životního prostředí, překročení přijatelného zatížení území a ekologickou újmu.¹⁵

V procesu EIA jsou například posuzovány stavby, komunikace, těžby nerostných surovin, výrobní haly, provozy - nově budované, ale i jejich změny, tj. rozšiřování, změny technologií, zvýšení kapacity atd. Proces EIA musí proběhnout předtím, než jsou záměry povoleny a než se započne s jejich vlastní realizací. Bez stanoviska procesu EIA nesmí kompetentní úřad (např. stavební úřad) vydat souhlas k realizaci záměru.

Účastníci procesu

Procesu posuzování vlivů na životní prostředí se účastní předkladatel záměru (investor), autorizovaná osoba, která zpracovává dokumentaci posouzení vlivů záměru na životní prostředí a veřejné zdraví (zpracovatel EIA), autorizovaná osoba, která zpracovává posudek dokumentace EIA (není stejná jako zpracovatel EIA) a v případě zájmu jakýkoli občan nebo organizace. Proces je řízen příslušným krajským úřadem nebo Ministerstvem životního prostředí (v zákonem uvedených případech).

¹⁴ Cenia.cz [online]. 2006 [cit. 2010-04-12]. O posuzování vlivů na životní prostředí. Dostupné z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGTRIBRY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGTRIBRY)>.

¹⁵ ŘÍHA, Josef. *Vliv investic na životní prostředí: Teorie a metodologie procesu EIA*. Praha: ČVUT, 1997. 166 s. ISBN 80-01-01625-0, str. 5

Průběh procesu¹⁶

Proces EIA zahrnuje pět základních částí, a to oznámení, zjišťovací řízení, dokumentaci, posudek a stanovisko. Zákonem stanovuje maximální délka trvání pro každou fázi a přílohy zákona vymezují náležitosti, které musí jednotlivé dokumenty obsahovat.

- **Oznámení**

Každý investor, který chce realizovat nový průmyslový či jiný záměr uvedený v příloze č. 1 zákona o posuzování vlivů nebo změnu již existující stavby či zařízení, musí tento záměr oznámit příslušnému úřadu. Náležitosti oznámení vymezuje příloha č. 3 zákona o posuzování vlivů. Je zde uveden popis záměru, informace o oznamovateli, údaje o stavu životního prostředí v daném území a o vlivech záměru na veřejné zdraví a životní prostředí. Příloženo musí být vyjádření stavebního úřadu k danému záměru. Úřad je povinen do 7 pracovních dní rozeslat oznámení dotčeným úřadům, obcím a krajům a zároveň zveřejnit informaci o obdržení takového oznámení na úředních deskách dotčených správních úřadů a obcí. Do 20 dnů od zveřejnění těchto informací může každý příslušnému úřadu (krajskému úřadu nebo Ministerstvu životního prostředí) zaslat své písemné vyjádření. Oznámení slouží jako podklad pro zjišťovací řízení.

- **Zjišťovací řízení**

Zjišťovací řízení probíhá na základě oznámení a došlých vyjádření k němu. U záměrů, u kterých se posuzují vlivy na životní prostředí vždy, jsou upřesňovány informace, které bude muset obsahovat dokumentace. U ostatních záměrů (např. méně významné stavby) je cílem řízení stanovit, zda vlivy na životní prostředí mají být vůbec posuzovány. Zjišťovací řízení by mělo být ukončeno do 30 dnů ode dne zveřejnění oznámení. Jeho závěr musí být neprodleně po ukončení zveřejněn.

- **Dokumentace**

Na základě oznámení, vyjádření a výsledků zjišťovacího řízení je zpracována dokumentace, a to autorizovanou osobou. V dokumentaci je popsán zejména průmyslový záměr a jeho dopad na životní prostředí, lidské zdraví a obyvatelstvo, včetně sociálně ekonomických vlivů. Úřad je povinen do 10 dnů od doručení

¹⁶ *Arnika.org* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Průběh procesu EIA. Dostupné z WWW: <<http://www.poradna.arnika.org/prubeh-procesu-eia>>.

dokumentace zveřejnit informaci o ní a kdy a kde je možno do ní nahlížet. Do 30 dnů od zveřejnění se každý může písemně k dokumentaci vyjádřit. Jestliže dokumentace splňuje zákonem předepsané náležitosti, dodá ji úřad zpracovateli posudku. Pokud tomu tak není, je dokumentace vrácena k přepracování či doplnění.

- **Posudek**

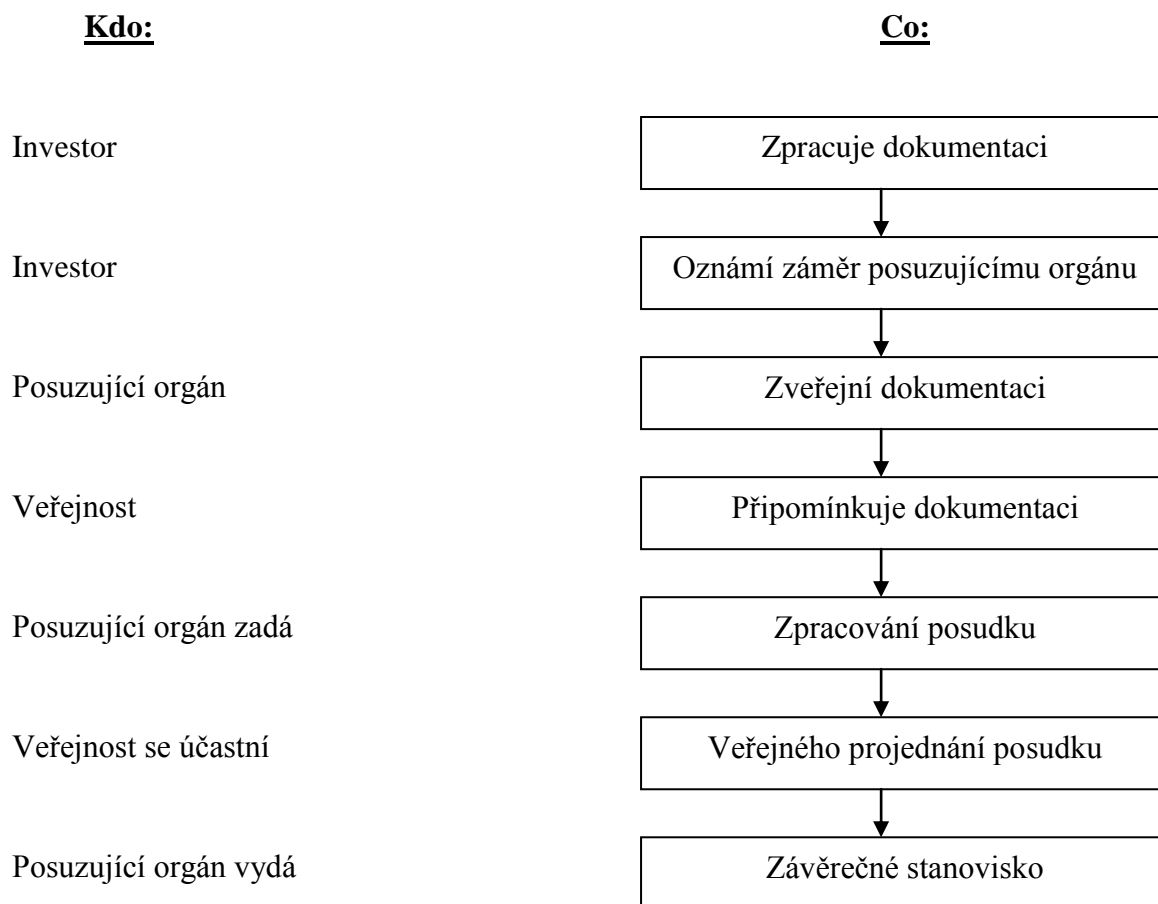
Posudek se zpracovává na základě dokumentace a všech došlých vyjádření. Musí být zpracován ve lhůtě 60 dnů od doručení dokumentace zpracovateli posudku. Posudek je vypracován autorizovanou osobou (jejich seznam vede Ministerstvo životního prostředí). Na posudku nesmí pracovat ten, kde se podílel na zpracování oznámení nebo dokumentace k témuž záměru. Zpracovatele posudku na konkrétní záměr zvolí Ministerstvo životního prostředí nebo krajský úřad, investor nemůže výběr zpracovatele nijak ovlivnit. I v tomto případě je úřad povinen zveřejnit informaci o výsledcích posudku, zároveň musí sdělit, kdy a kde je do něj možno nahlížet.

- **Stanovisko**

Příslušný krajský úřad vydá na základě dokumentace, posudku a vyjádření k nim stanovisko k posouzení vlivů na životní prostředí. Úřad musí vydat stanovisko do 30 dnů ode dne uplynutí lhůty pro vyjádření k posudku. Text stanoviska je poté do 7 pracovních dnů zveřejněn a zaslán oznamovateli, dotčeným správním úřadům a dotčeným obcím a krajům. Stanovisko je platné dva roky od vydání. Bez závěrečného stanoviska k posouzení vlivů na životní prostředí nemůže žádný úřad, který navazující správní řízení vede, vydat rozhodnutí nebo jiné opatření týkající se posuzovaného záměru.

Jednotlivé kroky procesu EIA jsou znázorněny v následujícím obrázku.

Obrázek 1: Proces EIA

Zdroj: ČERNÝ, Pavel; DOUCHA, Pavel. *Jak chránit životní prostředí při územním plánování a povolování staveb*. Brno : Ekologický právní servis, 1999. 91s. ISBN 80-902570-3-8.

Účast veřejnosti

Veřejnost je do procesu EIA zapojována se záměrem nalézt celospolečensky nejvhodnější variantu každého navrhovaného záměru, čímž se předchází možným pozdějším konfliktům a škodám. Účast veřejnosti je tedy nejen v zájmu investora, ale také orgánů veřejné správy. Umožňuje, aby bylo za účasti všech dotčených stran nalezeno řešení všech podstatných potenciálních problémů spojených s daným záměrem dostatečně včas před jeho realizací.

Úřad povinně průběžně zveřejňuje informace o výsledcích jednotlivých fází procesu, a to na úřední desce či na internetu – v informačním systému EIA. Kromě toho, že každý občan má právo nahlížet do dokumentů, může i aktivně ovlivnit jejich přípravu. Lze tak učinit pomocí připomínek, prostřednictvím komunikace se zpracovatelem dokumentace či posudku nebo konzultací s příslušným úřadem.

Proces EIA má oproti jiným typům řízení z hlediska občanů jednu velkou výhodu – na procesu se totiž může podílet každý, a to zasláním svého písemného vyjádření nebo účasti na veřejném projednání. Jedinou podmínkou účasti je dodržení zákonem stanovených lhůt.

Jestliže úřad obdrží nesouhlasné vyjádření k dokumentaci nebo k posudku, je jeho povinností zajistit veřejné projednání dokumentace i posudku. V průběhu projednání se může k posudku a dokumentaci znovu každý vyjádřit. Z projednání se pořizuje zápis, který je poté zveřejněn na internetu. Pokud není na veřejném projednání přítomen ten, kdo oznámení podal, nebo zpracovatel dokumentace či posudku, může jej úřad ukončit a určit náhradní termín.

Podepíše-li nejméně 500 osob společné vyjádření, vzniká tím občanská iniciativa, která se může prostřednictvím svého zmocněnce účastnit veřejného projednání posudku. Pokud většina členů občanské iniciativy založí k další podpoře svého vyjádření občanské sdružení, je toto sdružení účastníkem všech navazujících řízení, v nichž se rozhoduje o povolení stavby.¹⁷

Navazující řízení

Výsledek procesu EIA je odborným podkladem pro další řízení, nejčastěji územní řízení a stavební řízení. Procesem EIA tedy teprve „vše“ začíná a neznamena, že pokud úřad vydá k záměru investora nesouhlasné stanovisko, je věc vyřízena a zjednodušeně řečeno „se nebude nic stavět“.

Pro navazující řízení platí trochu jiná pravidla. Už se jich nemůže účastnit každý občan jednotlivě, ale za veřejnost pouze občanská sdružení (viz výše), obecně prospěšné společnosti, jejichž hlavní činností je podle stanov ochrana přírody a krajiny, a dotčené obce.

1.4.2 Proces SEA

Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí – SEA (zkratka z anglického Strategic Environmental Assessment, česky též strategická EIA) představuje nástroj pro vyhodnocení možných dopadů realizace připravovaných koncepcí na kvalitu ŽP a nyní také vlivů na veřejné zdraví. Koncepcí se zde rozumí strategie, politiky, plány nebo programy zpracované nebo zadané orgánem veřejné správy a poté schvalované orgánem veřejné správy. Jsou to tedy všechny

¹⁷ ČERNÝ, Pavel; DOUCHA, Pavel. *Jak chránit životní prostředí při územním plánování a povolování staveb*. Brno : Ekologický právní servis, 1999. 91s. ISBN 80-902570-3-8.

dokumenty strategického charakteru, jež jsou připravovány nebo schvalovány na úrovni vlády, ministerstev, krajů a obcí. Obdobně jako jednotlivé stavby, mohou strategická rozhodnutí značně ovlivňovat životní prostředí. Tyto vlivy je nezbytné popsat a vyhodnotit. Účelem procesu SEA je najít co nejvíce vyhovující řešení z hlediska celkového rozvoje dané oblasti (tzn. ekonomického a sociálního rozvoje se zřetelem na kvalitu životního prostředí a ochranu přírody).

Koncepce zpracovávají orgány veřejné správy (zejména ministerstva, kraje a obce), nikoliv investoři. Zapojení veřejnosti do procesu SEA je nutné stejně jako u posuzování vlivů jednotlivých staveb na životní prostředí a probíhá v rámci samotného projednávání dané koncepce.

Posouzení SEA se realizuje pokaždé, když se koncepce týká území většího než jedné obce – tedy např. koncepce pro sdružení obcí, kraj nebo pro území celého státu, a je připravovaná v oblasti zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti, rybářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetiky, průmyslu, dopravy, odpadového hospodářství, telekomunikací, cestovního ruchu, územního plánování, regionálního rozvoje a životního prostředí včetně ochrany přírody. Pro koncepce, které se týkají území jedné obce a menšího (např. územní plán obce), a dále pro změny koncepcí musí být provedeno zjišťovací řízení, dle kterého bude určeno, zda je nutné koncepci posoudit či nikoliv. Vždy jsou v SEA posuzovány např. tyto koncepce: Dopravní politika ČR a krajské dopravní koncepce, Plány odpadového hospodářství, Národní rozvojový plán ČR, programy rozvoje krajů a měst, krajské koncepce ochrany přírody, územní plány velkých územních celků atd.¹⁸

Ve většině zemí OECD (především v Kanadě, Velké Británii, Nizozemí) jsou národní systémy SEA vytvářeny od počátku 90. let. Rovněž Evropská unie přijala v roce 2001, v rámci implementace problematiky životního prostředí do plánovacích procesů, Směrnici č. 2001/41/EC, o hodnocení účinků určitých plánů a programů na životní prostředí. Česká republika se posuzováním vlivů koncepcí na životní prostředí zabývá od roku 1992.

Účastníci procesu

Účastníky procesu posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí jsou předkladatel koncepce, tedy orgán veřejné správy, jenž má zodpovědnost za přípravu koncepce, dále

¹⁸ *Občanská společnost* [online]. 2008 [cit. 2010-15-04]. SEA - posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí. Dostupné z WWW: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=1915930>>.

zpracovatel koncepce (skupina lidí, kteří vytvářejí koncepci), zpracovatel SEA posouzení (skupina lidí posuzujících koncepci z hlediska dopadů na životní prostředí a veřejné zdraví), příslušný úřad a v neposlední řadě veřejnost. Příslušným úřadem se rozumí Ministerstvo životního prostředí v případě národních a krajských koncepcí, nebo krajský úřad pro koncepcce týkající se území menších než jsou území kraje.

Průběh procesu

Proces SEA probíhá obdobným způsobem jako proces EIA. Rovněž zahrnuje pět základních fází – oznámení, zjišťovací řízení, vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (SEA dokumentace), návrh koncepce a stanovisko ke koncepci.

1.4.3 Hodnocení významnosti vlivů na území v soustavě Natura 2000

Natura 2000 je celistvá evropská soustava území, která chrání nejvíce ohrožené druhy živočichů, rostlin a přírodní stanoviště (např. rašeliniště, skalní step, horskou smrčinu apod.) na území členských států Evropské unie. Vytvoření soustavy chráněných území vyplývá ze směrnic EU - Směrnice 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích) a Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích). Soustava Natura 2000 je vytvářena po celé Evropě a zahrnuje ta území, která jsou významná z celoevropského pohledu. Jejím hlavním cílem je zajistit příznivý stav vybraných rostlin a živočichů a zachování nejhodnotnějších přírodních území v Evropské unii.

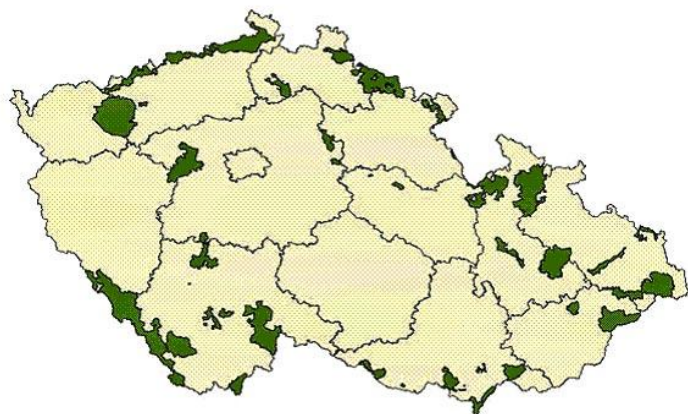
Natura 2000 zahrnuje dva typy území:

- ptačí oblasti (vyhlášené na základě směrnice o ptácích),
- evropsky významné lokality (vyhlášené na základě směrnice o stanovištích).

Ptačí oblasti představují taková území ochrany ptáků, jež zajišťují příznivý stav 194 ohrožených druhů ptáků. Dále to jsou místa, kde se obvykle vyskytují stěhovaví ptáci, kde se tyto ptáci rozmnožují, kde zimují nebo pelichají a místa odpočinku na jejich tahových cestách.¹⁹

¹⁹ *Aktivní evropský občan* [online]. 2006 [cit. 2010-05-13]. Natura 2000. Dostupné z WWW: <<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/natura.htm>>.

Obrázek 2: Ptačí oblasti v ČR

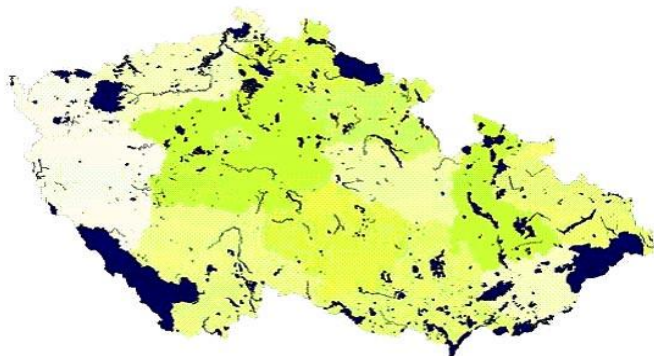

Vysvětlivky: Ptačí oblasti jsou znázorněny zelenou barvou.

Zdroj: *Aktivní evropský občan* [online]. 2006 [cit. 2010-05-13]. Natura 2000. Dostupné z WWW: <<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/natura.htm>>.

Evropsky významné lokality představují území chránící především cenné části kulturní krajiny. V České republice to jsou např. horské louky, květnaté bučiny a v některých případech i kostelní věže, kde žijí vzácní netopýři.²⁰

Obrázek 3: Evropsky významné lokality v ČR

Vysvětlivky: evropsky významné lokality jsou znázorněny tmavě modrou barvou.

Zdroj: *Aktivní evropský občan* [online]. 2006 [cit. 2010-05-13]. Natura 2000. Dostupné z WWW: <<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/natura.htm>>.

Hodnocení vlivů koncepcí a záměrů vztahujících se k územím soustavy Natura 2000 (dále jen „naturové hodnocení“) je významným a především dosti konkrétním prvkem mezi jinak obecně pojatými opatřeními předběžné ochrany těchto území. Má dosti úzkou vazbu na

²⁰ *Aktivní evropský občan* [online]. 2006 [cit. 2010-05-13]. Natura 2000. Dostupné z WWW: <<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/natura.htm>>.

EIA/SEA. Pokud příslušný orgán ochrany přírody svým stanoviskem k předkládané koncepci nebo záměru shledá, že nelze vyloučit závažný vliv na ptačí oblast či evropsky významnou lokalitu, má předkladatel koncepce povinnost, podrobit jej procesu EIA/SEA.

Struktura hodnocení

Vlastní dokument věnovaný „naturovému hodnocení“ by měl být zpracováván vždy jako jasně odlišitelná součást oznámení, dokumentace či posudku EIA nebo vyhodnocení SEA. Navržená struktura tohoto hodnocení obecně dodržuje logický rámec, který mají dokumenty zpracováváné v procesech EIA/SEA.

Postup hodnocení

Údaje o záměru, identifikace dotčených území a dotčených předmětů ochrany – co se týče popisu záměru, jsou požadovány jen informace relevantní z hlediska předmětů ochrany dotčených území Natura 2000. Také popis území by měl být zaměřen pouze na lokalizaci a kvalitu předmětu ochrany. Okruh dotčených území je vymezen vždy individuálně, přitom je zohledňována zejména vzdálenost záměru či koncepce od lokality a vstupy a výstupy spojené se záměrem či koncepcí. Poté dochází ke zhodnocení přítomnosti předmětů ochrany v lokalitě a vyhodnocení možnosti jejich ovlivnění.

Identifikace možných vlivů a jejich hodnocení – po posouzení dostatečnosti podkladů následuje výběr vlivů podstatných pro dotčené předměty ochrany, a to v členění na jednotlivé fáze záměru či koncepce a na jednotlivé varianty. Dotčené předměty ochrany jsou popisovány z hlediska kvality výskytu a kvantity. V rámci kvantitativních charakteristik se přitom pohlíží nejen na rozlohu či početnost předmětu ochrany v dotčené lokalitě, ale pokud možno také v dalších územích Natury 2000 v ČR i na celkovou rozlohu nebo početnost v ČR.

Významnost vlivů – při samotném posuzování významnosti jsou porovnávány ekologické nároky předmětů ochrany a jejich kvalitativní i kvantitativní charakteristikami na jedné straně s identifikovanými vlivy záměru či koncepce a jejich povahou (kapacita záměru, časový rozsah vlivů atd.) na straně druhé. V rámci hodnocení je brána v potaz ještě otázka ovlivnění celistvosti lokality a kumulativních vlivů. Avšak ve zvážení všech těchto informací a výsledném zhodnocení významnosti vlivů zůstává určitý prvek subjektivity.

Výsledek hodnocení

Pro posouzení významnosti vlivů je v metodice²¹ doporučena číselná škála, jež odpovídá požadavkům zákona o ochraně přírody a krajiny – významnému negativnímu vlivu, který vylučuje realizaci záměru či schválení koncepce, je přiřazena hodnota „-2“, ostatní negativní vlivy, které nejsou považovány za významné, mají hodnotu „-1“. Metodika také uvádí doporučenou stylizaci závěru „naturového hodnocení“ tak, aby byl zcela jednoznačný a v případě hodnocení více variant bylo možné stanovit jejich pořadí.²²

Následující kapitola se zabývá právními předpisy relevantními pro ochranu životního prostředí při stavební činnosti.

²¹ metodický materiál MŽP ve Věstníku vlády č. 2/2006

²² KVASNÍČKA, Jan. Hodnocení významnosti vlivů ve vztahu k územím soustavy Natura 2000. *EIA-IPC-SEA*. 2008, č. 1, s. 2-4.

2 Legislativní rámec pro ochranu životního prostředí při stavební činnosti

Většinu vztahů, které vznikají v oblasti životního prostředí, je nutné regulovat formou právních norem, aby bylo možné cílevědomě řídit péči o zdravé životní prostředí, jehož kvalita je podstatným faktorem životní úrovně obyvatelstva. V současné době jsou úprava péče o životní prostředí a dílčí aspekty ochrany životního prostředí zakotveny v celé řadě právních norem, ústavou počínaje, směrnicemi a vyhláškami konče. Vzhledem k nesourodosti a velkému množství zákonů, vyhlášek a nařízení z různého časového období je často pro široký okruh účastníků výstavby orientace v hierarchických vztazích, významu a rozsahu závaznosti právních norem poměrně obtížná.

Právní předpisy týkající se životního prostředí lze rozdělit do pěti skupin:²³

- horizontální právní předpisy – týkají se více složek životního prostředí (Ústava ČR, Listina základních práv a svobod, zákon o životním prostředí, zákon o právu na informace o životním prostředí, stavební zákon, zákon o posuzování vlivů na ŽP apod.),
- složkové zákony – zabývají se ochranou jednotlivých složek životního prostředí (zákony o ovzduší, o vodách, o lesích, o odpadech, o ochraně přírody a krajiny, o ochraně zemědělského půdního fondu),
- doplňkové a prováděcí předpisy ke složkovým zákonům (prováděcí vyhlášky),
- předpisy, jež chrání životní prostředí před specifickými druhy ohrožení (zákony o odpadech, o obalech, o chemických látkách, o prevenci závažných havárií, o nakládání s geneticky modifikovanými organismy),
- předpisy, které se primárně netýkají životního prostředí, ale obsahují ustanovení, k němu se vztahující (trestní zákon, zákon o přestupcích, horní zákon, zákon o hospodaření s energií atd.).

Pro rozsáhlost právních norem zde není možné uvést všechna ustanovení. Jsou zde vybrána pouze některá, z nichž by mělo být patrné, že při důsledném a komplexním dodržování zákonných ustanovení při provádění stavební činnosti by bylo možno zachovat požadovanou kvalitu zdravého i estetického životního prostředí.

²³ *Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou* [online]. 2009 [cit. 2010-04-17]. Legislativa životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://www.eckralupy.cz/pravni_predpisy.php>.

2.1 Obecné předpisy o ochraně životního prostředí

2.1.1 Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon definuje základní pojmy (životní prostředí, ekosystém, ekologická stabilita, přírodní zdroje atd.) a zavádí nový pojem ekologické újmy, která je odlišná od škody, jež se vyjadřuje v penězích. Dále stanoví základní zásady ochrany životního prostředí a povinnosti fyzických a právnických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí a při využívání přírodních zdrojů. Přitom vychází z principu trvale udržitelného rozvoje.

Únosné zatížení území

Únosné zatížení území je takové zatížení území lidskou činností, při kterém nedochází k poškozování životního prostředí, zejména jeho složek, funkcí ekosystémů nebo ekologické stability (§ 5).

Území nesmí být zatěžováno lidskou činností nad míru únosného zatížení (§ 11).

Podle § 17 odst. 2 je každý, kdo využívá území nebo přírodní zdroje, projektuje, provádí nebo odstraňuje stavby, povinen takové činnosti provádět jen po zhodnocení jejich vlivů na životní prostředí a zatížení území, a to v rozsahu stanoveném tímto zákonem a zvláštními předpisy.

2.1.2 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb. je hlavním právním předpisem, který stanovuje způsoby ochrany přírody. Určuje základní zásady týkající se ochrany přírody – ochranu živočichů, rostlin, jeskyní, paleontologických nálezů, ochranu krajinného rázu apod. Dále charakterizuje jednotlivé kategorie zvláště chráněných území, kterými jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. Vymezuje povinnosti fyzických a právnických osob při ochraně přírody, definuje orgány ochrany přírody a jejich pravomoci. Část čtvrtá se zabývá soustavou chráněných území Natura 2000.

Základní povinnosti při obecné ochraně přírody

Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich

stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů. Podrobnosti ochrany významných krajinných prvků stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem (§ 4 odst. 2).

Obecná ochrana rostlin a živočichů

§ 5 odst. 3 stanoví, že fyzické a právnické osoby jsou povinny při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. Orgán ochrany přírody uloží zajištění či použití takovýchto prostředků, neuchýní-li tak povinná osoba sama.

Základní ochranné podmínky národních parků

Na celém území národních parků je zakázáno stavět nové dálnice, silnice, železnice, průmyslové stavby, sídelní útvary, plavební kanály, elektrická vedení velmi vysokého napětí a dálkové produktovody (§ 16 odst. 1 písm. k)).

Na území první zóny národního parku je dále zakázáno povolovat a umístovat nové stavby (§ 16 odst. 2 písm. a)).

Totéž platí podle § 26 i pro chráněné krajinné oblasti.

Závazné stanovisko k některým činnostem ve zvláště chráněných územích

Bez závazného stanoviska orgánu ochrany přírody nelze učinit ohlášení stavby, vydat územní rozhodnutí, územní souhlas, stavební povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudační souhlas, je-li spojen se změnou stavby, povolení k odstranění stavby či k provedení terénních úprav podle stavebního zákona, povolení k nakládání s vodami a k vodním dílům, povolení k některým činnostem či udělit souhlas podle vodního zákona na území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti (§ 44 odst. 1)

2.1.3 *Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů*

Tento právní předpis stanoví, jakým způsobem se budou posuzovat záměry (zejména stavby), které mohou ovlivnit životní prostředí a veřejné zdraví. Byl přijat v rámci harmonizace českého právního systému s právem Evropské unie a vychází ze směrnice 85/337/EHS. Nahradil zákon č. 244/1992 Sb., který tak rozšířil a některé body upřesnil. Důležitou změnou je mj. lepší zapojení veřejnosti do rozhodovacího procesu. Další posun vpřed představuje také povinnost zveřejnění záměru na internetových stránkách v Informačním systému EIA.

2.2 Obecné předpisy platné při provádění staveb

2.2.1 *Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů*

Stavební zákon patří k těm právním předpisům, které mají ve vztahu k právu životního prostředí mimořádný význam. Nikoli proto, že by měl větší právní sílu než jiné zákony, ale pro svůj věcný obsah, tzn. okruh společenských vztahů, z nichž plynou závažné důsledky pro životní prostředí, i pro právní prostředky, které zákonodárce použil, aby vymezený okruh společenských vztahů právně reguloval. Z hlediska věcného zaměření obsahu zákona je možné v něm rozlišit dvě základní části – část zabývající se územním plánováním a část druhou věnovanou již vlastní stavební činnosti a činnostem souvisejícím.

Územní plánování

Obecně je územní plánování chápáno jako multidisciplinární činnost vykonávaná příslušnými subjekty, která směřuje k vytvoření určité a zpravidla závazné představy (plánu) budoucího uspořádání a využití určitého území. Jinak řečeno je to právní prostředek, prostřednictvím kterého příslušný státní orgán nebo obec prosazují vize o budoucím uspořádání a využití daného území. Tyto vize by se měly co nejvíce blížit představám nikoli jenom těchto subjektů, resp. jejich pracovníků, nýbrž představám co nejširší společnosti lidí žijící v řešeném území. Proces vytváření těchto představ je tedy koncipován tak, aby dával přednost veřejnému zájmu před zájmy soukromými.

Z pohledu právní ochrany životního prostředí je územní plánování vyjádřením jednoho z principů práva životního prostředí – principu prevence. Umožňuje se totiž zabývat

eventuálními negativními důsledky teprve plánovaných lidských aktivit v území. Je zároveň nástrojem, který svým způsobem řeší střety zájmů soustředujících se do určitého území, a to právě i z hlediska dopadů realizace prosazovaných zájmů na životní prostředí v určitém území.²⁴

Cíle a úkoly územního plánování jsou ve stavebním zákoně vyjádřeny v § 18 a 19.

Cíle územního plánování

Cílem územního plánování je vytvoření předpokladů pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích (§ 18 odst. 1).

Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území (§ 18 odst. 4).

V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umisťovat stavby, zařízení a jiná opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků a dále taková technická opatření a stavby, které zlepší podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra (§ 18 odst. 5)

Úkoly územního plánování

Cílů územního plánování je dosahováno plněním určitých úkolů, které jsou v zákoně uvedeny v § 19 odst. 1. Úkolem územního plánování je tedy zejména:

- zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty,

²⁴ CINGROŠ, Josef, et al. *Právo životního prostředí 3. díl*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 336 s. ISBN 80-210-1973-5.

- stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území,
- prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, veřejný zájem na jejich provedení, jejich přínosy, problémy, rizika s ohledem například na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a na její hospodárné využívání,
- vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to přírodě blízkým způsobem,
- vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů před negativními vlivy záměrů na území a navrhopvat kompenzační opatření, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
- regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních zdrojů atd.

Dalším úkolem územního plánování je vyhodnocení vlivů politiky územního rozvoje, zásad územního rozvoje nebo územního plánu na vyvážený vztah územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území (§ 19 odst. 2).

Základní nástroje územního plánování

Základními nástroji územního plánování jsou:

- územně plánovací podklady,
- politika územního rozvoje
- územně plánovací dokumentace,
- územní rozhodnutí.

Územně plánovací podklady jsou tvořeny územně analytickými podklady, které zkoumají a vyhodnocují stav a vývoj území a územními studiemi, které ověřují možnosti a předpoklady změn v území. Tyto dva typy podkladů tvoří základ pro výkon politiky územního rozvoje.

Politika územního rozvoje určuje ve stanoveném období požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území, a určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů (§ 31 odst. 1)

Podle stavebního zákona **územně plánovací dokumentace** zahrnuje zásady územního rozvoje, územní plán a regulační plán.

Územní rozhodnutí zaujímá mezi nástroji územního plánování výjimečné postavení. Tato výjimečnost spočívá v tom, že v jeho případě už nejde o územní plánování v pravém slova smyslu, ale jedná se již o realizaci předtím schválených výsledků územního plánování, zejména územně plánovací dokumentace. S jeho pomocí lze umísťovat stavby do území, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území (§ 76 odst. 1).

Územním rozhodnutím je podle § 77 odst. 1 rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení, změně využití území, změně stavby a o změně vlivu stavby na využití území, dělení nebo scelování pozemků nebo rozhodnutí ochranném pásmu.

Povinnosti osob při přípravě a provádění staveb

Stavební zákon dále stanoví, jaké povinnosti mají osoby pověřené řízením a prováděním stavby.

Stavebník je zejména povinen dbát na řádnou přípravu a provedení stavby, přičemž se tato povinnost týká i terénních úprav a zařízení. Přitom musí mít na zřeteli zejména ochranu života a zdraví osob nebo zvířat, ochranu životního prostředí a majetku, i šetrnost k sousedství (§ 152 odst. 1).

Stavbyvedoucí je povinen řídit provádění stavby v souladu s rozhodnutím nebo jiným opatřením stavebního úřadu a s ověřenou projektovou dokumentací, zajistit dodržování povinností k ochraně života, zdraví, životního prostředí a bezpečnosti práce vyplývajících ze zvláštních právních předpisů, zajistit řádné uspořádání staveniště a provoz na něm a dodržení obecných požadavků na výstavbu, popřípadě jiných technických předpisů a technických norem (§ 153 odst. 1).

V § 156 odst. 1 je stanoveno, že pro stavbu mohou být navrženy a použity jen takové výrobky, materiály a konstrukce, jejichž vlastnosti z hlediska způsobilosti stavby pro navržený účel zaručují, že stavba při správném provedení a běžné údržbě po dobu předpokládané existence splní požadavky na mechanickou odolnost a stabilitu, požární bezpečnost, hygienu, ochranu zdraví a životního prostředí, bezpečnost při udržování a užívání stavby včetně bezbariérového užívání stavby, ochranu proti hluku a na úsporu energie a ochranu tepla.

2.3 Ochrana proti znečištění ovzduší

2.3.1 Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o ochraně ovzduší je hlavním právním předpisem v oblasti ochrany ovzduší v České republice. Upravuje práva a povinnosti osob a působnost správních úřadů při ochraně vnějšího ovzduší před vnášením znečišťujících látek lidskou činností a podmínky pro další snižování množství vypouštěných znečišťujících látek působících nepříznivým účinkem na život a zdraví lidí a zvířat, na životní prostředí nebo na hmotný majetek (§ 1 odst. 1).

Stanoví, že v rámci zachování kvality ovzduší nesmí být překročeny hodnoty stanovených imisních limitů, avšak zároveň nestanoví odpovědnost konkrétních subjektů ani sankce v případech jejich překračování (narozdíl od možnosti postihu za nedodržování emisních limitů, za což nesou vždy odpovědnost příslušní provozovatelé zdrojů znečištění ovzduší).

Zákon dále stanoví nástroje, které mají sloužit k dosažení předepsaných limitů. Jde především o národní, krajské a místní programy.²⁵

2.3.2 Související právní předpisy

Mezi právní předpisy, které dále upravují ochranu ovzduší patří:

- Vyhláška č. 205/2009 Sb., o zjišťování emisí ze stacionárních zdrojů a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší,
- Vyhláška č. 13/2009 Sb., o stanovení požadavků na kvalitu paliv pro stacionární zdroje z hlediska ochrany ovzduší,
- Nařízení č. 597/2006 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší,
- Nařízení č. 146/2007 Sb., o emisních limitech a dalších podmínkách provozování spalovacích stacionárních zdrojů znečištění ovzduší.

2.4 Ochrana proti hluku a vibracím

2.4.1 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o ochraně veřejného zdraví vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v ochraně veřejného zdraví, působnost a pravomoci orgánů ochrany veřejného zdraví

²⁵ TOMÁŠKOVÁ, Veronika . *Zeleni.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-23]. Možnost bránit se znečištění ovzduší. Dostupné z WWW: <<http://praha2.zeleni.cz/9617/clanek/moznost-branit-se-znecistení-ovzduší/>>

a úkoly dalších orgánů veřejné správy v oblasti hodnocení a snižování hluku z hlediska dlouhodobého průměrného hlukového zatížení životního prostředí (§ 1). Jedná se o průřezový zákon, který zasahuje do řady oblastí života. Problematikou hluku a vibrací se zabývají § 30 až 34.

2.4.2 Nařízení č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací

Toto nařízení v souladu se zásadami obsaženými v zákoně o ochraně veřejného zdraví stanovuje hygienické limity hluku a vibrací na pracovišti, minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnanců a hodnocení rizik hluku a vibrací pro pracoviště, dále hygienické limity hluku pro chráněný vnitřní prostor staveb, chráněný venkovní prostor staveb a chráněný venkovní prostor, hygienické limity vibrací pro chráněný vnitřní prostor staveb a způsob měření a hodnocení hluku a vibrací pro denní a noční dobu (§ 1 odst. 1).

2.5 Nakládání s odpady

2.5.1 Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů

Předmětem právní úpravy v oblasti hospodaření s odpady jsou společenské vztahy, které vznikají při nakládání s odpady. Jak je přímo vytyčeno v § 1, zákon o odpadech stanoví pravidla pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s nimi při dodržování ochrany životního prostředí, ochrany zdraví člověka a trvale udržitelného rozvoje, práva a povinnosti osob v odpadovém hospodářství a působnost orgánů veřejné správy.

2.5.2 Související právní předpisy

Další právní předpisy uplatňované při nakládání se stavebními odpady jsou:

- Vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů,
- Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady,
- Vyhláška č. 294/2005 Sb. o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu,
- Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů).

2.6 Ochrana vod

2.6.1 *Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů*

Vodní zákon se široce dotýká stavební činnosti, a to od projektového úkolu až po provádění stavby.

Účelem zákona je zejména chránit povrchové a podzemní vody, vymezit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod (§ 1 odst. 1).

Podle § 5 odst. 3 jsou stavebníci při provádění staveb nebo jejich změn povinni podle charakteru a účelu užívání těchto staveb je zabezpečit zásobováním vodou a odváděním, čištěním, popřípadě jiným zneškodňováním odpadních vod z nich v souladu s tímto zákonem. Stavební úřad nesmí bez splnění těchto podmínek vydat stavební povolení

Závadné látky jsou látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Každý, kdo zachází se závadnými látkami, je povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrozily jejich prostředí (§ 39 odst. 1).

3 Analýza zkoumaného území

Krkonošský národní park (KRNAP) se řadí mezi nejvýznamnější chráněná přírodní území nejen v České republice, ale i v Evropě. Roku 1963 byl slavnostně prohlášen prvním českým národním parkem. Leží v severovýchodní části Čech při hranici s Polskem. Rozprostírá se na území Krkonoš a Rýchor od Novosvětského sedla na západě až po Žacléřské sedlo na východě. Území o rozloze 54 969 ha (včetně ochranného pásma) je orientováno ve směru od severozápadu k jihovýchodu. Na jeho území se nachází rozmanité krajinné typy, jako jsou horské hřebeny, rašeliniště, klečové porosty, květnaté louky nebo ledovcové kary. V roce 1992 získal KRNAP spolu se sousedním národním parkem na polské straně statut biosférické rezervace UNESCO.

3.1 Geologie

Krkonoše jsou, podobně jako podstatná část Českého masivu, do jehož severní části spadají, geologicky velmi různorodé. Naprostá většina území náleží do geologického celku, nazývaného krkonošsko-jizerské krystalinikum, pouze zčásti sem zasahuje podkrkonošská pánev. Převažující skupinu hornin tvoří metamorfity (krystalické břidlice), doplněné hlubinnými (žula) a ojediněle i výlevnými vyvřelinami. Na jižním okraji ochranného pásma KRNAP můžeme nalézt i usazené permokarbonské horniny. Počátek geologické historie Krkonoš je spojován s koncem starohor před asi 700 miliony let. V tomto období došlo k pohybu zemských ker, vrásnění a původní mořské usazeniny byly přetvořeny v nejstarší krkonošské krystalické břidlice. Z této doby pocházejí rovněž krkonošské ortoruly, jež se složením minerálů velmi podobají žulám, vznikly tedy přeměnou vyvřelin. Tento letitý horninový komplex (zvaný také velkoúpská skupina) zaujímá velkou část východních Krkonoš od Malé Úpy přes Černou horu až po labské údolí a pak v užším pruhu od Špindlerova Mlýna na západ po Příchovice.²⁶

3.2 Fauna

Fauna je ovlivněna zejména členitostí terénu, nadmořskou výškou a klimatickou nestálostí pohoří Krkonoš. Často se zde vyskytují glaciální relikty (pozůstatky z doby ledové), např. vrkoč severní, pavouk slíďák ostronohý, kos horský, slavík modráček tundrový, kulík hnědý a hraboš mokřadní. Naopak endemitů (druhů, které vznikly a jsou rozšířeny jen v určitém omezeném území a nikde jinde se nevyskytují) je ve srovnání s flórou velice málo, patří sem jepice

²⁶FAJFR, Zdeněk. *Krnep.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-08]. Geologie a geomorfologie. Dostupné z WWW: <http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=90&Itemid=48>.

krkonošská, plž vřetenovka krkonošská a motýl huňatec žlutopásý. V níže položených oblastech se vyskytují typičtí zástupci eurosibiřských smíšených nebo listnatých lesů. Z ptáků to jsou brhlík, dlask, budníček, hýl, čápi bílí i černí či dravý krahujec, jestřáb nebo výr velký. Z velkých býložravců jsou to jeleni a srnci, šelmy představují lišky, kuny skalní a lesní nebo jezevec.²⁷

3.3 Flóra

Rostlinstvo Krkonoš je velmi pestré a bohaté. Roste zde více než 1250 taxonů cévnatých rostlin, což je téměř polovina veškeré původní flóry České republiky, a několikanásobně vyšší počet druhů rostlin bezcévných - mechorostů, lišejníků, řas, hub, sinic atd.

Z hlediska vertikálního členění vegetace lze v Krkonoších rozlišit čtyři vegetační stupně:²⁸

- submontánní (400 až 800 m. n. m.) – vyskytují se zde listnaté a smíšené lesy, které jsou tvořené především bukem lesním, javorem klenem, jasanem ztepilým a olší šedou. V minulosti byly ale převážně vykáceny a nahrazenými smrkovými monokulturami;
- montánní (800 až 1200 m n. m.) – horské smrčiny jsou v současnosti výrazně poškozované vlivem průmyslových imisí. Z bylin zde rostou kapraďorosty (kapraď samec, papratka horská) a traviny (třtina chloupkatá, metlička křivolaká);
- subalpínský (1200 až 1450 m n. m.) – v tomto stupni se soustřeďují nejcennější ekosystémy Krkonoš: klečové porosty, přirozené i druhotné smilkové louky a severská rašeliniště;
- alpínský (1450 až 1602 m n. m.) – vrcholky Krkonoš (Sněžka, Studniční hora, Luční hora, Vysoké Kolo) jsou pokryté nečetnou, avšak cennou bylinnou vegetací, mechorosty a lišejníky.

3.4 Klimatické podmínky

Dle „Klimatických oblastí Československa“ (Quitt, 1971) se hřebenová oblast Krkonoš řadí do chladné (Ch) klimatické jednotky, označované třídou Ch 4, střední polohy do Ch 6 a nižší polohy do Ch 7.

²⁷ *Krkonoše.eu* [online]. 2009 [cit. 2010-05-02]. Fauna Krkonoš. Dostupné z WWW: <<http://www.krkonoše.eu/index.php?s=fauna><=1>.

²⁸ TONDROVÁ, Alena. *Krnápe.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-01]. Flóra. Dostupné z WWW: <http://www.krnape.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=93&Itemid=51>.

Jednotlivé klimatické jednotky jsou charakterizovány takto:²⁹

- **Ch 4** - léto je velmi krátké, chladné a vlhké, přechodné období velmi dlouhé s chladným jarem a mírně chladným podzimem, zima je velmi dlouhá, velmi chladná, vlhká s velmi dlouhým trváním sněhové pokrývky.
- **Ch 6** - léto je velmi krátké až krátké, mírně chladné, vlhké až velmi vlhké, přechodné období dlouhé s chladným jarem a mírně chladným podzimem, zima je velmi dlouhá, mírně chladná, vlhká s dlouhým trváním sněhové pokrývky.
- **CH7** - velmi krátké až krátké léto, mírně chladné a vlhké, přechodné období je dlouhé, mírně chladné jaro a mírný podzim. Zima je dlouhá, mírná, mírně vlhká s dlouhým trváním sněhové pokrývky.

Bližší charakteristika těchto klimatických jednotek je uvedena v tabulce č. 2.

Tabulka 2: Charakteristika klimatických jednotek

Klimatické charakteristiky	Ch 4	Ch 6	Ch 7
Počet zamračených dnů	130 až 150	150 až 160	150 až 160
Počet jasných dnů	30 až 40	40 až 50	40 až 50
Srážkový úhrn ve vegetačním období (mm)	600 až 700	600 až 700	500 až 600
Srážkový úhrn v zimním období (mm)	400 až 500	400 až 500	350 až 400
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	120 až 140	140 až 160	120 až 130
Průměrná teplota v lednu (°C)	-6 až -7	-4 až -5	-3 až -4
Průměrná teplota v červenci (°C)	12 až 14	14 až 15	15 až 16
Průměrná teplota v dubnu (°C)	2 až 4	2 až 4	4 až 6
Průměrná teplota v říjnu (°C)	4 až 5	5 až 6	6 až 7
Průměrný počet dnů se sněhem	140 až 160	120 až 140	120 až 140
Počet dnů s průměrnou teplotou 10 °C a více	80 až 120	120 až 140	120 až 140

Zdroj: SÝKORA, B. et al. *Krkonošský národní park*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983. 280 s. 07-038-83.

K základním klimatickým faktorům patří sluneční svit a oblačnost. Jsou to velice proměnlivé prvky, které působí proti sobě. Je to způsobeno zahříváním zemského povrchu v průběhu dne a vznikem konvekce, jejímž důsledkem je rychlé tvoření oblaků. Nejvíce oblačnosti se vyskytuje v listopadu a v prosinci, nejméně obvykle v září. Roční množství slunečního svitu se v nížinách a v horských polohách liší. Zatímco v nížinách je maximum v červenci a minimum v prosinci, v horských oblastech je nejdelší sluneční svit v jarních měsících. Krkonoše dosahují tohoto maxima v květnu. Možná doba slunečního svitu je však závislá na tom, zda není sluneční svit omezován překážkami nad horizontem.³⁰

²⁹ *CHKO Jeseníky* [online]. 2007 [cit. 2010-05-16]. Klimatické poměry. Dostupné z WWW: <<http://www.jeseniky.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=398>>.

³⁰ SÝKORA, B. et al. *Krkonošský národní park*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983. 280 s. 07-038-83.

Další významnou složkou klimatu jsou srážky. Na množství a rozložení srážek má velký vliv nadmořská výška, orientace údolí a expozice svahů. Západní část Krkonoš zaznamenává, vzhledem k převládajícímu proudění vzduchu od západu, vyšší úhrn srážek než části střední a východní. Nejvyšší množství srážek je v srpnu, což je způsobeno častými srážkovými přívaly doprovázenými boufkami. Naopak nejmenší množství srážek je v březnu.³¹

3.5 Zóny KRNAP³²

Oblast KRNAP se podle kvality a zachovalosti životního prostředí rozděluje do čtyř kategorií. Pro každou zónu pak platí odlišný režim hospodaření a rekreačního využití.

I. zóna – přísná přírodní

V I. zóně se nachází hlavní část toho nejcennějšího z přírodních hodnot a jevů. Spadají sem území s nejvýznamnějšími přírodními hodnotami jako: hřebenové oblasti, ledovcové kary, lesy a louky s velkou druhovou pestrostí a významné geologické útvary. Do I. zóny jsou mj. zařazeny Pančavská a Labská louka, Lysá hora, Kotel, Vysoké Kolo, Kozí hřbety, Malý Šišák, Čertova louka, Úpské rašeliniště, Luční hora, Zadní Planina, Liščí hora, Sněžka se Studniční horou a Úpskou jámou. Dle striktních mezinárodních pravidel ochrany přírody by lidská noha neměla do pásma I. zóny vůbec vkročit, neboť se zde má příroda přirozeně vyvíjet bez zásahu lidského faktoru. Proto se také v některých případech přistupuje k likvidaci turistických cest, které se jeví z ochrannářského hlediska jako nežádoucí.

II. zóna – řízená přírodní

II. zóna zpravidla obklopuje v širším či užším pruhu I. zónu. Náleží sem teritoria s významnými přírodními hodnotami v oblasti horní hranice lesa a lidskou činností převážně pozměněné lesní a luční ekosystémy vhodné pro omezené a šetrné zemědělské nebo lesnické využívání. Ve II. zóně se již můžeme setkat s lesními pracovníky nebo pracovníky ochrany přírody v terénu, kteří zde čas od času provádějí určité regulační a ozdravné zásahy v zájmu ochrany některých vzácných druhů.

III. zóna – okrajová (nárázová)

III. zóna představuje zbývající část území KRNAP. Tato oblast je hojně využívána k turismu, na nelesních půdách se doplňkově provozuje zemědělská výroba, zejména pastevectví

³¹ SÝKORA, B. et al. *Krkonošský národní park*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983. 280 s. 07-038-83.

³² TONDROVÁ, Alena. *Krnápe* [online]. 2010 [cit. 2010-05-01]. Co to jsou zóny. Dostupné z WWW: <http://www.krnape.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=60>.

a sklizeň sena a hospodaří se zde v lesích při dodržování specifických hledisek ochrany přírody.

Ochranné pásmo

Ochranné pásmo není úplně součástí území KRNAP, ale představuje jakýsi ochranný pás, který má ochránit území parku před nepříznivými vlivy. Nalezneme tu nejvýznamnější rekreační a sportovní centra, jako Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn, Harrachov nebo Velkou Úpu.

Výměry jednotlivých zón KRNAP a jeho ochranného pásma uvádí tabulka č. 2.

Tabulka 3: Výměry zón KRNAP a jeho ochranného pásma

Území	Výměra (ha)
I. zóna KRNAP	4.503
II. zóna KRNAP	3.416
III. zóna KRNAP	28.408
Celková plocha KRNAP	36.327
Ochranné pásmo	18.642
KRNAP + ochranné pásmo	54.969

Zdroj: Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbory. Vrchlabí : Správa KRNAP, 2010. 179 s.

Z tabulky je patrné, že III. zóna zaujímá několikanásobně větší plochu, než I. a II. zóna dohromady. Právě do této zóny a ochranného pásma je výstavba soustředována nejvíce. Na území I. a II. zóny není výstavba, až na ojedinělé výjimky, povolena. Spíše dochází k demolici některých objektů.

Stavební činností na území KRNAP a jeho ochranného pásma se zabývá následující kapitola.

4 Charakteristika stavební činnosti v Krkonošském národním parku

4.1 Historie a současný stav osídlování a využití území

Zvýšený přísun obyvatel do Krkonoš byl zaznamenán ve 14. století, kdy se Slezsko stalo součástí České koruny a lesy na česko-polské hranici ztratily vojenský význam. V této době také dochází k prvním závažnějším vlivům na přírodu tohoto území. Kolonisté vypalovali a káceli lesy, přeměňovali je v louky, pole a pastviny.

Důležitým mezníkem ve vývoji osídlení Krkonoš byl rozmach hornictví v 16. století a s ním spojená nutnost dodávky dřeva pro důlní díla. Byli sem povoláni kvalifikovaní znalci a dělníci z alpských zemí, kteří s sebou přinesli tamní způsob života i hospodaření. Své usedlosti a boudy stavěli i osamoceně mimo údolní osady, často na nových enklávách uprostřed lesních porostů. Zemědělská zvířata se pásala mimo louky v lesích a nad jejich horní hranicí, čímž bránila přirozenému zmlazování porostů. Díky rozsáhlé těžbě dřeva, které bylo využíváno především pro důlní práce, stavby a otop, docházelo k obrovské devastaci lesů. To způsobilo, že ve východní části Krkonoš tak v krátké době zůstaly jen zbytky původních porostů, těžba musela být ukončena již v roce 1609 a přesunuta do Orlických hor. Dle dochovaných údajů bylo zjištěno, že za 43 let plenění krkonošských lesů se vytěžilo přibližně 1,5 miliónů m³ dřeva.

Další vlna osídlování proběhla v 17. století, kdy třicetiletá válka donutila obyvatele Podkrkonoší vyhledat úkryty v horách. Opět vznikla nová stavení, která byla vystavována i na krkonošských hřebenech. Rozvoj tzv. budního hospodářství s možností ekonomického využívání horské půdy se podílel na likvidaci a přeměně porostů. Na počátku 19. století se na území Jilemnice, Vrchlabí, Maršova a Žacléře a ve slezské části Krkonoš nacházelo 2500 bud, které chovaly celkem 20 000 krav, 10 000 koz, ovce a koně. Pastva dobytka měla výrazný dopad na kvalitu horských luk.

Koncem 18. století a v průběhu 19. století přispěla počínající turistika k nápadnému obratu ve funkci budního hospodářství. Boudy, které původně sloužily k sezónním účelům, byly rekonstruovány pro celoroční potřeby turistického ruchu. Většina nově vzniklých bud měla již čistě turistický charakter, došlo k rozšíření sítě komunikací spojujících turistická centra s atraktivními partiemi Krkonoš. Rostoucí počet turistů, včetně všech souvisejících negativních faktorů, se opět nepříznivě podepsal na přírodě Krkonoš.

V první polovině 20. století byla hřebenová oblast Krkonoš značně poznamenána 2. světovou válkou. Výstavba systému pohraničních opevnění v důsledku zabezpečení severní hranice republiky zapříčinila vykácení pruhů lesa a kosodřevin, vybudování sítě příjezdových komunikací, zákopů a nadzemních částí bunkrů. Následné období okupace znamenalo opětovnou intenzivní těžbu dřeva pro německý válečný průmysl a zanedbání nutné péče o lesní porosty. Pozůstatky těchto nešetrných a zcela necitlivých aktivit jsou na území Krkonoš patrné až do současnosti.

V současné době souvisí osídlování a využití území s faktem, že je ekonomika dané oblasti vázána na cestovní ruch. V oblasti KRNAP včetně jeho ochranného pásma žije zhruba 26 700 obyvatel, z toho v I. a II. zóně 320, ve III. zóně 4 880 a v ochranném pásmu 21 500 obyvatel. V sezóně množství návštěvníků mnohonásobně převyšuje počet obyvatel. V současnosti jsou na území KRNAP a ochranného pásma vybudovány stovky až tisíce hotelů, penzionů, podnikových chat a soukromých objektů (přesné údaje nejsou známy). Oblast disponuje velkým množstvím lanovek a lyžařských vleků, které se nacházejí ve 25 střediscích. Konkrétně je to 22 lanovek a 151 vleků s délkou téměř 94 km a celkovou přepravní kapacitou více než 140 tisíc osob za hodinu. Další vleky se však vyskytují i mimo hlavní střediska. Jejich počet (včetně přenosných) odhaduje Správa KRNAP na dalších 230 o celkové délce cca 56 km. Na území KRNAP a jeho ochranného pásma je tedy cca 150 km lanovek a lyžařských vleků a přibližně 218 km sjezdovek. Turisté mohou využít 715 km udržovaných běžeckých lyžařských tratí, cca 800 km letních turistických tras, cca 390 km cyklostezek, stovky objektů k ubytování, či desítky objektů pro sportovní vyžití. Většina staveb, jenž slouží k turismu, je umístěna na území ochranného pásma a III. zóny KRNAP, zvláště ve střediscích cestovního ruchu s komplexní úrovní vybavenosti (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou a Janské Lázně, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou), některá zařízení pak ve střediscích cestovního ruchu s vyšší úrovní vybavenosti a subregionální funkcí (Mísečky, Černý Důl, Dolní Dvůr, Horní Maršov, Malá Úpa, Vítkovice, Paseky nad Jizerou, Benecko, ad.) a zbývající ve střediscích cestovního ruchu se základní úrovní vybavenosti a lokální obslužnou funkcí. Několik komerčních objektů s ubytovací funkcí se z minulosti nachází i na území I. a II. zóny KRNAP.³³

³³ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí : Správa KRNAP, 2010. 179 s.

4.2 Současný stav výstavby

Z výše uvedeného je patrné, že stavební činnost v dané lokalitě souvisí zejména se silícím cestovním ruchem. Ve snaze o zvýšení turistické atraktivity území sílí tlak obcí a podnikatelů na odlesňování velkých ploch za účelem budování a rozšiřování ubytovacích kapacit, sjezdových lyžařských areálů, cestní sítě apod. Tato skutečnost vede ke střetu zájmů podnikatelských subjektů a zájmů ochrany přírody.

4.2.1 Ubytovací, stravovací, sportovně rekreační a kulturní objekty

Výstavba, rekonstrukce a následný provoz objektů na území Krkonoš má za následek redukci či likvidaci původních přírodních společenstev. Stavební činnost je vždy doprovázena rozsáhlými terénními úpravami, změnou vodního režimu, druhovou přeměnou okolních biotopů, fragmentací krajiny a celkovým ovlivněním daného místa. Vegetační úpravy okolí jsou často spojené s nepřirozeným výběrem několika druhů bylin, jež musí být následně pravidelně strojově sekány, a jsou tak nepříznivé pro původní biotu. Ke každému objektu navíc patří další zpevněné plochy v podobě parkovišť, teras apod. Budování nových objektů vede také k narušení původního krajinného rázu.

Velká část obcí nemá v současné době uspokojivě vyřešenou koncepci výstavby. Jejich územní plán je zastaralý nebo nekvalitní, a tudíž neřeší nesoulad s dalšími kapacitami cestovního ruchu (propustnost sjezdových tratí, ubytovací kapacity, parkovací místa, atd.). Navrhované záměry proto mnohdy přispívají k prohlubování nerovnováhy mezi počtem ubytovacích lůžek a kapacitami ostatních zařízení pro cestovní ruch.

Žádný ze současných objektů cestovního ruchu není provozován šetrným způsobem, který by splňoval některou ze známek evropsky uznávaných ekocertifikací. Zastavěné plochy jsou i přes svoji funkční a vzhledovou transformaci stále součástí území ochranného pásma KRNAP nebo národního parku samotného a svou existencí a provozem ovlivňují okolní ekosystémy.³⁴

Ubytovací zařízení

Stávající typy ubytovacích zařízení na území KRNAP a jeho ochranného pásma tvoří

³⁴ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

hotely, penziony, podnikové chaty, rekreační chaty, rodinné domy s ubytováním, apartmánové a bytové domy, kempy a jiné nespécifikované ubytovací objekty. Většina z nich je určena k celoročnímu provozu. Tvoří zástavbu v obcích nebo jsou rozptýlena ve volné krajině ochranného pásma a III. zóny KRNAP. Některá zařízení se z historických důvodů nacházejí i v I. a II. zóně. Ze staveb v I. zóně lze jmenovat Luční, Labskou, Vrbatovu a Rýchorskou boudu, Výrovku a zařízení na Sněžce (Poštovna, Polská bouda), ve II. zóně např. Voseckou, Martinovu, Petrovu a Lyžařskou boudu, Klínovky, Rennerovky, Pardubické boudy, boudy v Modrém a Zeleném dole atd.

Z hlediska estetického a ochrany přírody je velkým problémem Labská bouda (obr. 4). Správa KRNAP usiluje o zbourání tohoto železobetonového kolosu již několik let, je však třeba sehnat desítky milionů korun na zbourání, odvoz odpadu a navrácení místa přírodě. Samotné odstranění boudy a přístupové asfaltové silnice k ní by mělo trvat několik týdnů, nanejvýš měsíců. Předpokládá se, že sutiny by odvážela malá, ekologicky certifikovaná nákladní auta. Krátkodobě by sice došlo ke zvýšení ekologické zátěže a omezení návštěvníků, ale pro Krkonoše by to byl nesporně přínos. Pokud k likvidaci Labské boudy dojde, měla by ji nahradit jednoduchá, volně dostupná stavba v podobě přístřešku, kam by se turisté mohli schovat před nepříznivým počasím. Rozhodně se však nebude jednat o nějakou náhradu s velkým provozem či ubytováním.³⁵

Obrázek 4: Labská bouda

Zdroj: ŠTĚPÁN, Petr. *Tip na výlet* [online]. 2008 [cit. 2010-05-22]. Tip na zimní dovolenou. Dostupné z WWW: <<http://www.bazeny-servis.cz/zdovolena/zdovolena.html>>.

³⁵ HOŘENÍ, Jaroslav. *IDNES.cz* [online]. 29. 1. 2010 [cit. 2010-05-18]. Hrůzná ikona Krkonoš má zmizet. Ochránci řeší bourání Labské boudy. Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/hruzna-ikona-krkonos-ma-zmizet-ochranc-resi-bourani-labske-boudy-1cq-/igcechy.asp?c=A100128_121127_igcechy_tom>.

V posledních deseti až patnácti letech představuje výstavba nových ubytovacích objektů nejčastější problém nejen velkých středisek cestovního ruchu. Zvyšují se požadavky na stavby situované do volné krajiny mimo zastavitelné zóny obcí. Sílicí tlak na novou výstavbu se projevuje také ve III. a ojediněle i ve II. zóně KRNAP. Ubytovací kapacity pro jednotlivé obce, které byly stanoveny územním plánem VÚC Krkonoše z roku 1994, nebyly nikdy dodrženy a v současnosti jsou značně překročeny.

Ubytovací kapacita obcí se stále zvyšuje. Velká část původních ubytovacích zařízení je průběžně přestavována a zvětšována. Každoročně jsou budovány nové objekty a zařízení s jinou funkcí než ubytovací představují riziko, že bude v budoucnu požadována změna jejich funkce využívání apod. V současnosti je rozšířený trend okamžitého zisku, díky němuž jsou některá ubytovací zařízení rekonstruována na byty a rozprodána více majitelům.

Nadměrný počet ubytovacích kapacit je zátěží pro území národního parku a hrozbou pro okolní přírodní krajinu. Mnoho objektů navíc svým vzhledem a velikostí spíše narušuje než respektuje původní krajinný ráz. V důsledku toho může dojít k postupnému znehodnocení některých lokalit cestovního ruchu.

Množství obsazených ubytovacích lůžek je v průběhu roční sezóny různé. Nejvyšší obsazenost je pochopitelně během zimních měsíců a pak během léta. Vzhledem k tomu, že konkrétní data nejsou dostupná, nelze přesněji zjistit průměrnou celoroční využitelnost lůžkové kapacity. Značná část majitelů nebo provozovatelů ubytovacích objektů nejsou trvale bydlící obyvatelé, a proto s nimi není snadná komunikace. Řada provozovatelů navíc neudává obci pravdivé údaje o množství obsazených lůžek. Z tohoto důvodu se stav dá v současnosti obtížně kontrolovat nebo měnit.

Vzhledem k tomu, že bytové jednotky zabírají desítky čtverečných metrů, většina pokojů pro hosty má své sociální zařízení a řada objektů provozuje též vlastní bazény, sauny a různá wellness centra, klade dnes nastavený ubytovací standart značně vysoké nároky na lokální přírodní zdroje jako je pitná voda a prostor. V současné době znamená výstavba a provoz ubytovacích objektů vysoké riziko pro existenci a funkce KRNAP.

Vůbec největší hrozbu dané lokality však představují apartmánové domy. Tomuto problému je věnována samostatná podkapitola 4.2.2.

Stravovací a občerstvovací zařízení

Území KRNAP včetně ochranného pásma disponuje řadou zařízení, jež slouží k občerstvení či stravování. Jde o menší samostatné objekty bez ubytovacích služeb – kiosky, bistra, bufety apod. Část z nich je v provozu jen sezónně, část celoročně. Spadají sem také zařízení, která jsou součástí objektů s jinou, nejčastěji ubytovací, funkcí. Tyto objekty fungují většinou celoročně. Samostatná zařízení se většinou nachází v ochranném pásmu a ve III. zóně KRNAP. V I. a II. zóně se až na výjimky jedná o zařízení, která jsou součástí ubytovacích objektů.

Některá občerstvovací zařízení bez ubytovací funkce pro veřejnost mají k dispozici prostor k ubytování obsluhy. V určitých případech může tato ubytovací jednotka představovat budoucí precedens pro rekonstrukci objektu a rozšíření jeho služeb i o funkci ubytovací, s níž se však při schvalování původního záměru nepočítalo.

K výstavbě nových samostatných objektů sloužících k rychlému občerstvení zákazníků dochází dnes nejčastěji v rámci vylepšování služeb v lyžařských areálech a při jiných zařízeních cestovního ruchu, dále na křižovatkách a při významnějších cestách. Architektura stravovacích a občerstvovacích zařízení doplněná o reklamní poutače může v některých případech narušovat původní krajinný ráz. Kvůli přilákání pozornosti je často pouštěna hlasitá hudba či rádio z reproduktorů, které mohou rušit některé druhy živočichů zde žijících a pohodu návštěvníků.

Výstavba a provoz těchto objektů představuje v současnosti střední riziko pro existenci a funkce KRNAP.³⁶

Lyžařská střediska, ski-areály a menší lyžařské lokality

Stávající lyžařské areály reprezentují provozované sjezdové tratě, dopravní zařízení (lanovky, vleky), večerní osvětlení, zasněžovací systémy, všechna další doprovodná zařízení (občerstvení, WC atd.), snowparky, informační a označující zařízení (vymezení plochy sjezdové tratě, sítě apod.).

³⁶ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

Na území KRNAP se v současné době nachází pět hlavních ski-areálů a řada menších lokalit nebo samostatných dopravních zařízení se sjezdovou tratí. Sjezdové tratě a dopravní zařízení jsou vybudovány v ochranném pásmu, II. a III. zóně NP a z historických důvodů i v I. zóně národního parku. Jsou umístěny buď na lučních porostech nebo jsou situovány na odlesněných plochách k tomu účelu vzniklých. Velká lyžařská střediska svou existencí, provozem a rozvojovými aktivitami ovlivňují nejen okolní přírodní ekosystémy, ale také mikroklima lokality a chování některých druhů živočichů.

Vlivem rychlé a nekoncepční výstavby došlo v nedávně době k nerovnováze mezi počtem ubytovacích míst a kapacitou propustnosti sjezdových tratí, což má za následek zvýšení požadavků velkých ski-areálů na další zábor ploch pro potenciální sjezdové tratě. Své požadavky ale uplatňují i menší ski-areály. Dlouhodobě se vyskytují požadavky na propojování jednotlivých ski-areálů a menších lyžařských středisek.

Většina sjezdových tratí je z velké části zatravněna. Někde je však zatravnění problematické z důvodu opětovného narušování povrchu, ať už častými výkopovými pracemi, srovnáváním povrchu, vysokým podílem kamení a nestabilitou svahu či opakovaným provozem automobilové dopravy. Sjezdové tratě, které vedou lučními porosty, mají z velké části původní druhové složení vegetačního porostu. Na sjezdových tratích vedoucích lesními průseky se kromě druhů z nejbližšího okolí vyskytují mnohdy i nepovolené kultivary některých druhů z nepůvodních komerčních směsí. Vlivem použití nepůvodního rostlinného materiálu (seno, hnůj, komerční směsi) nebo nepůvodní zeminy může dojít k zavlečení cizorodých genotypů a invazních druhů, korozi genofondu apod. Úprava sjezdových tratí se liší dle lokality a typu biotopu. Luční biotopy jsou ve většině případů sekány či mulčovány, vegetace na vybudovaných lesních průsecích je nejčastěji mulčovaná. Dlouhodobé mulčování má negativní dopad na luční vegetaci.

Přírodní podmínky donutily provozovatele ski-areálů a větších lyžařských lokalit k používání zasněžovacích systémů na výrobu technického sněhu. V některých případech může být zasněžování technickým sněhem v budoucnu problematické, neboť může dojít ke změně stávajícího vodního režimu a koloběhu prvků na svahu a následně k negativní změně současné skladby vegetace. Problém také může nastat, pokud dojde k nepovolenému používání přísad k výrobě technického sněhu, neboť za několik let se může změnit chemické složení půd, vegetační struktura atd.

Další problém vzniká v případě rozvoje sjezdových tratí spojeného s odlesňováním – může dojít k oslabení retenční schopnosti svahu, oslabení pramenišť a toků, což povede k úbytku vody ze zdroje, odkud je voda čerpána, čímž se sníží průtok na kritickou hranici atd. Lokalita nevhodná pro odlesnění a plocha s nesprávně provedenými vegetačními úpravami představuje dlouhodobé problémy v podobě otevření sousedního lesního porostu větrům a v podobě erozních projevů.

Sněhový povrch sjezdových tratí je většinou upravován rolbami. Jejich provoz působí negativně na fyzikální vlastnosti a kvalitativní složení půdy pod sjezdovkami. Při nedostatku sněhu je poškozován vegetační kryt.

Z důvodu večerního lyžování používají všechny ski-areály a řada menších lyžařských lokalit večerní osvětlení sjezdovek. V určitých případech jsou provozována dokonce nelegálně. Večerní osvětlení je původcem notného množství světelného smogu a kromě rušivého estetického dojmu, může negativně měnit chování živočichů. Stejně jako občerstvovací zařízení, tak i ski-areály (kromě hluku z běžného provozu), pouštějí z reproduktorů hlasitou hudbu, což působí rušivě na nejbližší okolí národního parku a často i na prožitek návštěvníka.

V letním období jsou některé sjezdové tratě uzpůsobeny pro sjezdy na speciálně upravených horských kolech, jež často působí lokální problémy s erozí. Ze zimní sezóny zůstává na sjezdovkách řada doprovodných objektů, jako jsou ochranná obložení, sítě, zasněžovací tyče a někdy i nepořádek, což zejména v okolí enkláv tradičního osídlení negativně ovlivňuje krajinný ráz a prožitek návštěvníka. Okolním přírodním ekosystémům také neprospívá, že na některých sjezdových tratích a v jejich nejbližším okolí se nachází odpadky po většinu část roku.

Existence a provoz velkých ski-areálů představuje omezení, někdy i ztrátu, původní funkce stanoviště, druhové ochuzení a ztrátu stability původního ekosystému.

V rámci ski-areálů i mimo ně je k dispozici velké množství lanových vleků a lanových drah, které slouží k přepravě lyžařů, snowboardistů, pěších turistů a v letním období i cyklistů. Jen v blízkosti lanové dráhy na Růžovou horu a na Sněžku se nenachází žádná sjezdová trať a toto zařízení slouží výhradně pro přepravu návštěvníků Sněžky. Lanové dráhy i lanové vleků se vyskytují ve všech třech zónách národního parku a jeho ochranného pásma. Většina lanovek je provozována pouze v zimní sezóně, některé omezeně fungují i během letní sezóny.

Stará zařízení jsou průběžně měněna za nová, mnohdy s vyšší dopravní kapacitou než byla původní. Kapacita propustnosti sjezdových tratí po zvýšení dopravní kapacity je následně nedostačující a proto vznikají požadavky na rozšíření stávající plochy pro sjezdové lyžování a snowboarding. Přibývá i žádostí na umístění zcela nových zařízení a rozšíření letního provozu stávajících zařízení.

Výstavba lanových drah a lanových vleků představuje vždy zásah do původního krajinného rázu a stávajícího přírodního ekosystému. Vytváření lesního průseku, budování betonových patek a další terénní práce, které souvisejí s dopravním zařízením, jsou pokaždé negativním zásahem do původního ekosystému, hydrologického i půdního režimu atd. Provozování jednotlivých zařízení má víceméně vliv okolní ekosystémy.

Provoz a rozvoj ski-areálů a jejich zařízení představuje v současné době vysoké riziko pro existenci a fungování KRNAP. Z tohoto důvodu byla Správou KRNAP pověřena expertní skupina odborníků, aby se zabývala touto problematikou v regionu Krkonoš i v jiných oblastech, pokud možno v co nejširších souvislostech.³⁷

Sportovně-rekreační a kulturní zařízení

Na území KRNAP a jeho ochranného pásma se nachází řada sportovně-rekreačních a kulturních zařízení. Sportovně-rekreační zařízení představují různá hřiště a sportovní plochy, hrací plochy pro děti, aquaparky, plavecké bazény, wellness studia, sauny, rehabilitační centra, bobové dráhy, minigolf, tenisová a squashová centra, lanová centra, bobové dráhy, tělocvičny atd. Mezi kulturní zařízení pak patří muzea, kina, divadla, výstavní expozice, kina, taneční a koncertní prostory, jiná společenská centra a plochy aj. Na rozdíl od sportovních zařízení se kulturní zařízení vyskytují spíše zřídka. Tato zařízení jsou provozována buď samostatně, nebo jsou součástí komplexu, multifunkčního centra či jiného objektu. Jejich valná většina je komerčního rázu a představují, až na výjimky, spíše zařízení tzv. tvrdého turismu.

Sportovně-rekreační zařízení se na území Krkonoš vyskytují (oproti jiným službám) ve značně hojném i pestrém zastoupení. Na poměrně malé ploše se však mnohdy nachází řada stejných zařízení, minimální jsou i rozdíly mezi vybaveností jednotlivých středisek cestovního ruchu. Většina těchto objektů se nachází v zastavěných částech obcí na území ochranného pásma

³⁷ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

a ve III. zóně KRNAP, ve výjimečných případech na území II. a I. zóny či jako součást ubytovacích objektů. Čas od času dochází ke kolizi s existujícími omezeními vyplývajícími z existence národního parku.

Bazény, aquacentra a další, na vodě závislá zařízení, jsou spojena s velice podstatným čerpáním lokálního zdroje pitné vody a představují významné zatížení pro lokality. Další zařízení, jako jsou např. dětská hřiště s několika prolézačkami na původním travním porostu, nemusí pro stávající biotop znamenat podstatné změny. V některých případech mohou sportovně-rekreační objekty svou velikostí, architekturou a reklamními poutači narušovat původní krajinný ráz. Podobně jako u stravovacích zařízení je u některých pouštěna hlasitá hudba nebo rádio z reproduktorů.

Výstavba a provoz sportovně-rekreačních a kulturních zařízení představuje v současné době střední až vysoké riziko pro existenci a funkce KRNAP.³⁸

Další objekty související se službami cestovního ruchu

Jde o různé doplňkové objekty a zařízení (většinou malých rozměrů), jež souvisejí s provozem aktivit cestovního ruchu, bez ubytovacích a stravovacích služeb, např. pokladny, sklady, zázemí pro personál, obslužné stanice dopravních zařízení, informační kiosky atd. Jsou to objekty s celoročním či sezónním využíváním, z nichž některé jsou podle typu určeny připojené na infrastrukturu sítí. Většina z nich se nachází v ochranném pásmu a ve III. zóně KRNAP, konkrétně jako doplňkové stavby v areálech nebo zařízeních cestovního ruchu, v zastavěných částech obcí, u komunikací a cest atd. Jejich architektura a použité reklamní poutače mohou v některých případech znamenat narušení původního krajinného rázu dané lokality. Problémem může být také pouštěná hudba nebo rádio z reproduktorů.

Výstavba a provoz těchto objektů představuje pouze malé riziko pro existenci a funkce KRNAP.

³⁸ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

4.2.2 *Apartmánové domy*³⁹

V posledních letech se mezi veřejností, preferující víkendové pobyty mimo město, rozmohl fenomén rekreačních chat, chalup a v neposlední řadě horských apartmánů. Právě výstavba apartmánů je velmi rozporuplná a vyvolává řadu emocí – od naprosté negace a zatracení až po chválu a nadšení.

Samotný termín apartmán není v legislativě vymezen. Většinou je apartmánem nazývána jednotka pro ubytování, která má alespoň ložnici, obývací pokoj, sociální zařízení a někdy také kuchyň či kuchyňský kout. Jsou součástí tzv. apartmánových (bytových) domů, které zahrnují až několik desítek bytových jednotek. Jednotlivé apartmány jsou rozprodávány do soukromého vlastnictví. Vlastníci je pak ve valné většině využívají k rekreačnímu pobytu (tzn. nemají zde trvalé bydliště), eventuálně je za podobným účelem dále pronajímají.

Krkonoše jsou tímto typem bydlení doslova zaplaveny – ke konci roku 2008 zde bylo evidováno 3 778 apartmánů. V České republice neexistuje lokalita s podobným počtem obyvatel, která by se mohla Krkonošim v bytové výstavbě rovnat. V drtivé většině případů se jedná o novostavby nebo rekonstrukce bývalých podnikových chat. Přestavují se v ně nejen penziony a soukromé byty, ale i historické stavby, např. zámky či textilní továrny. Správa KRNAP a místní obyvatelé chtějí další výstavbu apartmánových domů co nejvíce omezit. Obava, že hory ztratí svůj typický ráz, vyústila v roce 2007 v memorandum, v němž Správa KRNAP vyzvala obce ke spolupráci na zastavení další výstavby a doporučila jim, jak se bránit tlaku investorů. Dokument podpořilo více než 30 starostů.

Otázkou je, proč je budování těchto staveb pro jednotlivé subjekty tak lákavé. Z pohledu **investora** je to zcela zřejmé – staví s minimálním rizikem a velkým ziskem. Atraktivita lokality a určitá módnost zaručuje rychlý a úspěšný prodej nabízených apartmánových jednotek. Jejich rozprodání proběhne obvykle ještě před zahájením stavebních prací. S předáním apartmánů jejich majitelům zájem investora o lokalitu končí. Další povinnosti, které vyplývají z nových vztahů, řeší obec.

Obec většinou vnímá výstavbu apartmánů jako výraznou stavební aktivitu, jež přiláká na její území nové klienty, vytvoří nová pracovní místa a poptávku po službách. Ne vždy se však

³⁹ FLOUSKOVÁ, Zdeňka, et al. *Apartmány ano či ne?: Průvodce procesem plánování a rozhodování pro obce a veřejnost na příkladu Krkonoš*. Jilemnice: Náš kraj o. s., 2009. 44 s. ISBN 978-80-86527-24-6.

počítá s tím, že dojde současně k růstu počtu parkovacích míst, v případě návštěvy majitele vzrostou nároky na odvoz odpadků a úklid okolí, zvýší se odběr vody, dojde k jednorázovému vykoupení pečiva v místních potravinách apod.

Majitelé apartmánů získají vlastní pohodlné zázemí pro rekreaci v horském prostředí. Je jim kdykoliv k dispozici, poskytuje jim komfortní zázemí se všemi vlastnostmi vlastního bytu, kde mohou nerušeně relaxovat. Ze zkušeností vyplývá, že vlastníci apartmánů si většinou vše nezbytné, včetně potravin, přivážejí s sebou a užívají si svého soukromí.

Někteří **místní obyvatelé** od apartmánů slibují nové příležitosti. Noví spoluobytelé ale jejich služeb využívají jen minimálně. Před nabídkou místních restaurací preferují většinou vlastní zásoby a kuchyni, z očekávaných nových pracovních míst zbude jen požadavek na sezónní úklid v apartmánových domech.

Lokalita ztrácí tempo denního života. Obyvatelé apartmánů přijíždějí sezónně, nárazově a jejich aktivity mají jiný rytmus než aktivity trvalých obyvatel. Většinou dochází ke krátkodobému nárůstu návštěvnosti a poté k dlouhým obdobím naprostého umrtvení lokality. Velká koncentrace nových obyvatel znamená pro dané území zvýšení dopravy po celé trase, nadměrnou produkci odpadů a zcela jistě se zvyšují i další nároky vůči lokalitě. K těm patří i rekultivace okolí nových objektů cizím osivem, přímé výsadby okrasných druhů, riziko zavlékání cizích druhů atd. Kromě okamžitých negativních dopadů, které lze do jisté míry při dostatečné ochotě investorů a provozovatelů minimalizovat, přináší výstavba apartmánů i další tlak na využití území, což je patrně největší nebezpečí pro přírodu do budoucna. Dalším problémem je, že tento typ zástavby - svou velikostí a způsobem uspořádání objektů do bloků - má spíše městský charakter a neodpovídá charakteru daného prostředí ani typickému historickému vývoji osídlení. I přes tato negativa se apartmány staví dál, a to téměř po celém území Krkonoš.

Horní Mísečky

Realizace apartmánů v Horních Mísečkách (obr. 5) byla prvním případem, který vyvolal pobouření odborné i laické veřejnosti. Na luční enklávě vysoko v horách bylo postaveno v rámci první etapy šest domů se 109 byty a 143 parkovacími místy. Jedná se jen o 35 % z celkového rozsahu záměru, který byl rozdělen do tří etap. Tato koncentrovaná a přece rozlehlá zástavba je zcela proti záměru Správy KRNAP nezatěžovat okolí nejcennějších přírodních partií Krkonoš. Je

tedy neuvěřitelné, že daný projekt prošel veškerým potřebným schvalováním, územním plánem obce i územním plánem VÚC Krkonoše, regulačním plánem i posuzovacím procesem EIA. Již po dvouletém provozu se potvrdilo, že výstavba apartmánů působí na okolí negativně. V době hlavní turistické sezóny se zvýšila návštěvnost nedaleké I. zóny KRNAP. Samotné město je ale po většinu roku opuštěné. K jeho oživení dochází nárazově, což s sebou přináší přetížené komunikace, problémy s parkováním, odpady i čistírnou odpadních vod. Zda budou realizovány další dvě etapy výstavby, nelze v současné době odhadnout.

Případ Horních Míseček je příkladem postupného selhání všech mechanismů, které by měly zastavit záměr opírající se o ideově zastaralé územně plánovací dokumentace. Ke vzniku problému pomohla skutečnost, že se na počátku 90. let zásadně změnilы společenské poměry. Legislativa se vyvíjela postupně a zdlouhavě, zároveň v rámci právní kontinuity přetrvávaly věčně i morálně zastaralé předpisy. Daleko rychleji než veřejná správa a veřejnost se v novém prostředí orientovali soukromí investoři, kteří dokázali využít i mechanismy původně určené k regulaci jejich aktivit. Selhala zde také procedura EIA, neboť zpracovatel dokumentace EIA, kterého vybírá investor záměru, odvedl nekvalitní práci.

Obrázek 5: Apartmány v Horních Mísečkách

Zdroj: HOŘENÍ, Jaroslav. *IDNES.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-22]. Přírodu Krkonoš válčuje byznys. Na hřebeni vyrostе přes 200 apartmánů. Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/prirodu-krkonos-valcuje-byznys-na-hrebeni-vyrote-pres-200-apartmanu-1gv-igcechy.asp?c=A100406_1363399_igcechy_tom>.

Pec pod Sněžkou

Obec Pec pod Sněžkou nechala postavit na strategickém místě (na louce pod hotelem Horizont) pět bytovek zahrnujících 55 apartmánů. Samospráva obce výstavbu odůvodnila tím, že budou sloužit k trvalému bydlení, a pozemek nabídla k dispozici zdarma. Na byty získala obec také státní dotaci. Až na výjimečné případy v těchto apartmánech nikdo trvale nebydlí ani nebydlel a byty slouží pouze pro rekreaci. Po většinu měsíců v roce jsou prázdné. Pro obec to znamenalo čistou ztrátu – radnice ztratila v centru města pozemek, kde mohla rozšířit služby pro návštěvníky a navíc stále bojuje o to, aby nemusela vrátit dotaci. Jediný zisk měl investor, který rychle postavil a rychle prodal a který po sobě zanechal nekvalitní architekturu, neboť apartmány, které se staví co nejlevněji za účelem okamžitého prodeje, bývají stavebně a architektonicky nejlevnější.

Jednání o další etapě výstavby v Peci pod Sněžkou započalo v roce 2008. Investoři zde chtějí postavit 30 000 – 50 000 m² bytových ploch. Za zisk, který je odhadnutý na 1,5 až 2,5 miliardy korun, nabízejí postavit novou radnici, náměstí a obchodní centrum. Samospráva obce má nyní možnost prostřednictvím nového územního plánu rozhodnout o budoucnosti své obce na několik desítek let. Situace tedy není zatím vyřešena – budoucnost Pece pod Sněžkou závisí na tom, jak se obec rozhodne.

Harrachov

Vzhledem k tomu, že se město v minulosti neuváženě zadlužilo výstavbou benzinové pumpy, přistoupilo k prodeji několika objektů a pozemků pro apartmánové bydlení. Za posledních deset let bylo v Harrachově postaveno 1 200 nových apartmánových jednotek. Vzniklo zde sídliště pětipodlažních bytovek bez obslužných staveb, bytovka je dokonce i ze staré školy. Město musí vyvážet odpadky, uklízet sníh, platit městskou policii atd. Obyvatel apartmánů však pro město není příliš velkým přínosem. Neplatí ubytovací poplatky, neposílá své děti do místní školy či školky, nevyužívá celoroční služby, koupí si lyžařskou permanentku od společnosti, která sídlí v Praze. Restauraci navštíví spíše návštěvník penzionu, novodobí „chalupáři“ přijíždějí z rušného města většinou odpočívat. V apartmánu mají kuchyň a potraviny pohodlně nakoupí cestou v hypermarketu.

Špindlerův Mlýn

Během posledních 10 let bylo ve Špindlerově Mlýně postaveno 889 apartmánových domů, a to i přes stavební uzávěru. S tímto faktem však nesouhlasili místní občané a proti výstavbě dalších apartmánů podali petici, která vyústila ve výměnu starosty, rady, tajemníka i stavební komise. I přesto, že počet bytů stoupl téměř o 900, ubylo za posledních pět let z celkem 1 290 obyvatel šedesát trvale bydlících, neboť je výstavba apartmánů donutila přestěhovat se někam jinam. Nastala situace, kdy noví uživatelé získali s bytem nádherné výhledy, ale starousedlíci o ně přišli.

Velká Úpa

Prostřední Výsluní ve Velké Úpě je překrásným a téměř nepokaženým příkladem krkonošského fenoménu, kterým jsou odlehlé či strmé luční enklávy s rozptýlenou zástavbou horských stavení. Zatím zde nejsou, až na drobné výjimky z doby socialistické výstavby, žádné obrovské objekty nebo zahuštěná zástavba. Mezi horské chalupy chtěl konkrétní investor postavit komplex čtyř domů se 48 byty a garážemi. Každý dům měl mít vystouplý suterén, dvě podlaží a podkroví. Byť bylo na první pohled evidentní, že na toto místo nepatří, podařilo se investorovi získat kladné stanovisko nejen od zpracovatelů územního plánu, ale také od Správy KRNAP, která je garantem ochrany přírody a krajiny. V roce 2009 naštěstí prudce poklesla poptávka po horských apartmánech, a s tím i zájem investora, proto nebyl záměr realizován. Pro Velkou Úpu je nyní připravován nový územní plán.

4.2.3 Dopravní stavby a doprava

Motorová vozidla návštěvníků mohou vjíždět a stát pouze na veřejných komunikacích v ochranném pásmu a po vyhrazených komunikacích III. zóny. Pohybovat se s vozidly na ostatním území KRNAP je podle zákona 114/1992 Sb. zakázáno.

Záměr vytěsnění parkovacích ploch před rekreační centra a následné ekologické hromadné dopravy k lyžařským areálům či středům obcí není možné považovat v současné době za reálný. Návštěvníci požadují možnost příjezdu automobilem co nejbližší ke spodním stanicím lanových drah a vleků. Nepoměr mezi narůstající kapacitou lanových drah a nízkou obsazeností

automobilů vede ke vzrůstajícím požadavkům na rozšiřování stávajících parkovacích ploch.⁴⁰

Silniční doprava, komunikace

Individuální automobilová doprava je v lokalitě Krkonoš dominantní dopravou, výrazně převažující nad ostatními druhy. Je to vyvoláno současným vývojem nároků společnosti, hustou sítí silnic a velmi malou konkurenceschopností ostatních dopravních složek. Pohyb automobilů působí negativně na okolní přírodní ekosystémy výfukovými plyny a hlukem a může být migrační překážkou pro některé druhy živočichů. Někdy vozidla nespĺňují podmínky dobrého technického stavu nebo parametry komunikace, což má za následek olejové skvrny na asfaltu či na sněhu, nadměrné vypouštění výfukových plynů, poškozené okraje cest apod. V porovnání s jinými národními parky v zahraničí je současný stav automobilového provozu zcela nevyhovující.

Automobilová doprava představuje vysoké riziko pro existenci a funkce KRNAP.

Do hromadné silniční dopravy spadá veřejná doprava, turistické linky a areálové skibusy. Tento typ dopravy v daném území sice zajišťuje poměrně velké množství dopravců, ale četnost spojů je, zejména v zimním období a o víkendech, nedostatečná. Proto jsou veřejné linky doplněny hustou sítí skibusů a cyklobusů, ke kterým jsou využívány speciálně upravené autobusy. Hromadnou dopravu využívají především místní obyvatelé, ale i část tuzemských turistů a zahraničních návštěvníků. Špatné zkušenosti, např. s přístupem řidičů k návštěvníkům s lyžemi, na některých linkových spojích odrazují od cestování hromadnou dopravou.

Hromadná doprava je provozována na území ochranného pásma a III. zóny, ojediněle i na území II. zóny KRNAP. Použití areálových skibusů je bezplatné, jsou však omezeny hlavně na propojení sjezdovek v rámci jednoho střediska nebo se sousedním střediskem.

Provoz hromadné dopravy představuje malé riziko pro existenci a fungování KRNAP.

Trasování silnic lze považovat za stabilizované, počítá se jen s dílčími směrovými a výškovými úpravami v návaznostech na příslušné územně plánovací dokumentace. Síť komunikací je na území KRNAP a jeho ochranného pásma tvořena silnicemi I., II. i III. třídy.

⁴⁰ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

Státní silnice I. třídy:

I/10 (Kořenov – Harrachov) – silnice je vedena jako mezinárodní tah, se značným podílem nákladní automobilové dopravy. Silnice je v současnosti směrově i výškově stabilizovaná po kompletní rekonstrukci.

I/14 (Harrachov Mýto – Trutnov) – trasování komunikace je převážně stabilizované, uvažováno je pouze s dílčími směrovými úpravami (Rudník, Rokytnice nad Jizerou).

Krajské silnice II. třídy:

II/252 (Malá Úpa - Pomezní boudy) - stabilizovaná, po částečné rekonstrukci.

II/286 (Jilemnice - Horní Mísečky) - stabilizovaná, kompletní rekonstrukce spodní části, horní část v nevyhovujícím technickém stavu.

II/290 (Kořenov - Nová Ves) - stabilizovaná, v nevyhovujícím technickém stavu.

II/294 (Vítkovice - Rokytnice n. J.) - v nevyhovujícím technickém stavu.

II/295 (Vrchlabí - Špindlerův Mlýn) - stabilizovaná, v dobrém technickém stavu.

II/296 (Mladé Buky - Pec pod Sněžkou) - stabilizovaná, v dobrém technickém stavu.

II/297 (Svoboda nad Úpou - Černý Důl) - stabilizovaná, v nevyhovujícím technickém stavu.

II/300 (Trutnov - Žacléř) - stabilizovaná, v dobrém technickém stavu.⁴¹

Převažující část silnic III. třídy je v nevyhovujícím technickém stavu.

Problém pro přírodu představuje solení a chemický posyp komunikací. Sůl se splachem nebo vlivem další údržby povrchu, jako je např. frézování či pluhování, mnohdy dostává z povrchu komunikací i do velké vzdálenosti, kde vniká do povrchové vody, lokálních vodních zdrojů a akumuluje se v půdě. Mění tak chemické charakteristiky vody a půdy. Nepříznivé vlivy solení na organismy jsou samozřejmé a mohou se projevit až po několikaletém působení. Typickým projevem je např. změna druhového složení včetně složení mikroorganismů v půdě a povrchových vodách, odumírání dřevin, dopad na rybí faunu a eventuálně i na zdroje pitné vody. V současnosti jsou na území KRNAP soleny úseky silnic do Pece pod Sněžkou, Špindlerova Mlýna a Harrachova a většina cest v ochranném pásmu.⁴²

Parkovací plochy

Z hlediska dopravní problematiky na území KRNAP je nejvýznamnějším problémem parkování osobních automobilů. Je to způsobeno zejména, sezónním, nárazovým

⁴¹ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A – rozbor.* Vrchlabí : Správa KRNAP, 2010. 179 s.

⁴² *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

a jednostranným využitím rekreačních center. Parkoviště se nacházejí v těsné blízkosti převážně spodních stanic lanových drah a vleků na rozlehlých monotónních zpevněných – většinou asfaltových – plochách s absencí technických opatření chránících životní prostředí. Ve většině případů nejsou tyto plochy mimo zimní období využívány a lze jednoznačně říci, že mají negativní dopad na krajinný ráz. Naopak v zimních měsících dochází k plnému využití kapacity parkovacích stání, lokálně je tato kapacita až nedostatečná. Tato problematika není v některých případech obcemi uspokojivě vyřešena, a tak vzrůstají požadavky na rozšíření nových parkovacích míst.

Majitelé rodinných domů, penzionů, hotelů a hosté u nich ubytovaní parkují povětšinou na zpevněných plochách v blízkosti objektů, připouští se parkovací plochy bez příslušných technických opatření do pěti osobních automobilů rekreantů. Parkování vlastníků bytových domů, tedy vlastníků bytů či apartmánů, je ve většině případů zabezpečováno podzemními garážemi, popř. parkovišti v okolí objektů. Návštěvníci, kteří přijíždějí pouze na jeden den, využívají záchytných parkovišť. Zbývající část parkovacích míst představují parkoviště na propustném povrchu a nahodilé parkovací plochy např. na travním porostu u okrajů cest.

Z hlediska případného úniku kapalných látek splňuje bezpečnostní parametry většina parkovišť.⁴³

Železniční tratě

Tradičním typem dopravy v dané lokalitě je doprava železniční. Z důvodu minimální přizpůsobitelnosti současným nárokům i vzhledem k technickému stavu vlakových souprav však její konkurenceschopnost stále klesá.

Oblast KRNAP je situována mimo hlavní železniční trasy a koridory. Územím procházejí v současné době tři železniční tratě:

036 (Tanvald – Harrachov) - ozubnicová dráha, od roku 1992 je kulturní památkou a slouží pouze pro osobní dopravu.

042 (Martinice v Krkonoších – Rokytnice nad Jizerou) - je vedena územím ochranného pásma KRNAP a funguje taktéž pouze pro osobní dopravu.

⁴³ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

045 (Trutnov – Svoboda nad Úpou) - je uzpůsobena pro osobní i nákladní dopravu.⁴⁴

V dlouhodobém horizontu se předpokládá obnova kolejového napojení Harrachov – Sklářská Poreba, vybudování odbočky Harrachov město a propojení Harrachov Rokytnice n. J. s napojením na železniční trať č. 042.

Technické řešení místních tratí s množstvím tunelů a mostů lze považovat za kladný prvek v členité podhorské krajině s pozitivním dopadem na krajinný ráz.

4.2.4 Turistické stezky a cyklostezky

V současné době je na území KRNAP a jeho ochranného pásma vybudováno více než 800 km značených turistických tras a 390 km cyklostezek. Turistické trasy představují cesty různých typů a šíří, cyklostezky jsou většinou vedeny po komunikacích se zpevněným povrchem. Velké množství tras je vedeno po multifunkčních komunikacích. Stezky pro pěší i cyklostezky jsou součástí značené sítě cest v podhůří Krkonoš, v polské části Krkonoš a Jizerských hor. V Janských Lázních je vybudována také jedna vycházková trasa pro handicapované návštěvníky.

V posledních letech se zvyšují požadavky na tyto stezky, zejména na zpřístupňování dalších partií hor, na turistické vyznačení neoznačených tras, na rozšíření tras pro specializované aktivity (kola, koně), na upravování tras a na budování tras nových.

Budování nových cest a komunikací širších než 1 m způsobuje fragmentaci a zmenšování biotopů s negativním dopadem zejména na migraci drobných, ale i větších druhů živočichů. Dochází i k narušování stávajícího hydrologického režimu, erozním procesům, zavlékání nepůvodních druhů, vyrušování zvěře apod.

Výstavba turistických stezek a cyklostezek představuje střední až vysoké riziko pro existenci a funkce KRNAP.⁴⁵

⁴⁴ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A – rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

⁴⁵ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

4.2.5 Vegetační doprovod staveb

V některých případech není zeleň doprovázející stavby komponována v souladu s její tradiční podobou. Jinak řečeno návrhy nerespektují tradiční podobu doprovodné zeleně. Pro vytvoření vegetačního doprovodu staveb nebývají využívány stávající dřeviny. V rámci výsadby jsou často používány geograficky nepůvodní druhy dřevin nebo jedinci nevhodné provenience. Plochy, obnažené v souvislosti se stavební činností, bývají většinou osévány snadno dostupnými komerčními travními směsemi nevhodné provenience nebo nevhodné druhové skladby, což může mít negativní vliv na organismy zde žijící.⁴⁶

⁴⁶ *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor.* Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.

5 Návrhy na zlepšení situace

Vzhledem k tomu, že stavební činnost zjevně ovlivňuje přírodu KRNAP, domnívám se, že je potřebné, aby byla v této souvislosti učiněna určitá opatření vedoucí k zachování tak cenného území.

5.1 Pozemní stavby

Pro zachování typické krkonošské krajiny s tradičním charakterem rozptýlené zástavby je třeba:

- Zabránit výstavbě ve volné krajině. Objekty určené pro bydlení a ubytování umísťovat v zastavěném území obce nebo na plochách, které na toto území bezprostředně navazují.
- V případě nové výstavby mimo centra měst a obcí dosáhnout užití tradičních zásad urbanizace a prvků architektury, při vyloučení místně nepůvodního charakteru zástavby. V místech, kde jsou zachovány hodnotné celky venkovské architektury, zcela respektovat formu a typ okolní hodnotné zástavby i strukturu zástavby.
- Přispívat k plynulému zapojení nových staveb do krajiny, a to především minimálním zásahem do terénu, minimalizací plošného záboru, vhodným využitím přírodních materiálů, minimalizací kácení stávající vegetace a realizací sadových úprav s využitím doprovodné zeleně.
- Zamezit budování velkokapacitních objektů, především apartmánových domů a jiných místně nepůvodních forem bydlení.
- Omezit vznik energeticky náročných a jinak ekologicky konfliktních staveb.

5.2 Doprava a dopravní stavby

Individuální a hromadná doprava, komunikace

Prvním krokem ke zlepšení dopravní situace v této lokalitě by mohlo být vytvoření účinného systému regulujícího vjezd a používání místních komunikací na území národního parku. Dále je důležité podporovat veřejnou dopravu, která je k životnímu prostředí šetrnější než individuální automobilová doprava (dobrou alternativou je doprava železniční) a vyloučit hromadnou dopravu na území I. zóny a jiných cenných částí KRNAP.

V rámci silniční sítě stojí za zvážení následující opatření:

- Při rekonstrukci povrchu komunikací preferovat technická řešení citlivější ke krajině s využitím tradičních materiálů.
- V zimních měsících udržovat komunikace na území KRNAP způsobem šetrnějším, než je chemický posyp, minimalizovat solené úseky silnic 2. a 3. třídy v ochranném pásmu. Chemický posyp umožnit pouze na vysoce frekventovaných úsecích, neprokáže-li se negativní vliv solení na přírodu v okolí těchto úseků.
- Omezit či úplně vyloučit nákladní automobilovou dopravu na území národního parku.

Parkovací plochy

V první řadě by neměla být dopuštěna výstavba nových velkokapacitních, zpevněných, monotónních parkovacích ploch. Součástí nově budovaných hotelů, penzionů, bytových a apartmánových domů nebo jiných multifunkčních objektů mimo centra obcí by měly být podzemní garáže, popř. kryté garáže či garážová stání. Je také důležité podporovat estetické zkulturnění stávajících veřejných parkovišť (výsadba zeleně, zelené ostrůvky, použití zatravnovacích dlaždic, materiálové členění plochy apod.).

5.3 Vegetační doprovod staveb

Pokud jde o vegetační doprovod staveb, mohla by být přijata následující opatření:

- Komponovat zeleň doprovázející stavby v souladu s její tradiční podobou a vyplývajícími funkcemi.
- Potřebu nových a obnovu stávajících ploch veřejné zeleně obcí řešit přednostně již v rámci územně plánovací dokumentace.
- Pro novou výsadbu využívat vhodné hodnotné druhy domácích dřevin.
- Při posuzování sadových úprav v oblastech s rozptýlenou horskou zástavbou zachovat tradiční podobu doprovodné zeleně. Zcela nevhodné jsou prvky okrasných zahrad příměstského typu, tzn. zahuštěné záhonové výsadby keřů, nápadné linie živých plotů apod.

5.4 Vodní hospodářství

Za účelem zachování vyvážené bilance podzemních a povrchových vod a zlepšení stavu a kvality povrchových vod je potřebné:

- Preferovat centrální vodovody pro zásobování pitnou vodou před jednotlivými zdroji u každé stavby.
- Podporovat pouze úměrné čerpání podzemních vod z vrtů. Individuálně posuzovat budování vrtaných studní s ohledem na možnost získání vody v dané oblasti.
- Podporovat rozšiřování vodohospodářské infrastruktury v okrajových částech obcí s napojením na centrální čistírny odpadních vod a s likvidací lokálních čistíren.
- U rekreačních objektů, které jsou využívány nepravidelně, upřednostňovat energeticky nenáročné čištění odpadních vod.

Všechny výše uvedené návrhy jsou pouze zlomkem opatření, která by mohla být učiněna za účelem zlepšení dané situace. Důležité je zejména to, aby jednotlivé stavby byly posuzovány vždy individuálně s cílem upřednostnění zájmů ochrany přírody nikoliv zájmu investorů.

Závěr

Oblast KRNAP disponuje vynikajícím přírodně rekreačním potenciálem, tento fakt je na druhé straně nezřídka díky parciálním finančním zájmům doprovázen masivním rozvojem stavební činnosti, která ve svém souhrnu potřebným způsobem nerespektuje potřeby krajiny a životního prostředí a nutně si vyžaduje dlouhodobou, systémovou a potřebnou legislativou podpořenou spoluprací všech zainteresovaných subjektů – tj. zejména Správy KRNAP, ministerstva životního prostředí, příslušných obcí a investorů – tak, aby se této cenné přírodní lokalitě dostalo potřebné účinné ochrany. Jde zajisté o dlouhodobý proces vyžadující široké spektrum opatření, kde nepochybně bude potřebné se zabývat i těmi možnostmi řešení, které se tato práce – bez nároku na úplnost – snažila zmínit.

Lze říci, že cíl, který byl vytyčen v úvodu práce, tedy zhodnocení současného stavu výstavby v Krkonošském národním parku a zjištění dopadů stavební činnosti na tuto lokalitu, byl splněn.

POUŽITÉ ZDROJE

- [1] *Aktivní evropský občan* [online]. 2006 [cit. 2010-05-13]. Natura 2000. Dostupné z WWW: <<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/natura.htm>>.
- [2] *Arnika.org* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Průběh procesu EIA. Dostupné z WWW: <<http://www.poradna.arnika.org/prubeh-procesu-eia>>.
- [3] BEZDĚK, Jaroslav; SVOZIL, Pavel. *Stavební činnost a životní prostředí*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1987. 168 s.
- [4] *Cenia.cz* [online]. 2006 [cit. 2010-04-12]. O posuzování vlivů na životní prostředí. Dostupné z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGRIBRY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGRIBRY)>.
- [5] CINGROŠ, Josef, et al. *Právo životního prostředí 3. díl*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 336 s. ISBN 80-210-1973-5.
- [6] *Czechrealestates.com* [online]. 2007 [cit. 2010-05-21]. KRNAP a obce chtějí omezit stavbu apartmánových domů v Krkonoších. Dostupné z WWW: <<http://www.czechrealestates.com/?p=569>>.
- [7] ČERNÝ, Pavel; DOUCHA, Pavel. *Jak chránit životní prostředí při územním plánování a povolování staveb*. Brno: Ekologický právní servis, 1999. 91s. ISBN 80-902570-3-8.
- [8] Československo. Zákon ze dne 5. prosince 1991 o životním prostředí. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 4, s. 81-89.
- [9] Československo. Zákon české národní rady ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 28, s. 668-692.
- [10] Česko. Zákon ze dne 14. července 2000 o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 74, s. 3622-3661.
- [11] Česko. Zákon ze dne 20. února 2001 o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 40, s. 2794-2822.
- [12] Česko. Zákon ze dne 15. května 2001 o odpadech a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 71, s. 4074-4113.
- [13] Česko. Zákon ze dne 28. června 2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 98, s. 5617-5667.
- [14] Česko. Zákon ze dne 14. února 2002 o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 38, s. 1786-1839.
- [15] Česko. Zákon ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 63, s. 2226-2290.

- [16] Česko. Nařízení vlády ze dne 15. března 2006 o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 51, s. 1842-1854.
- [17] DIRNER, V. a kol. *Ochrana životního prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 1997. 333 s. ISBN 80-7078-490-3.
- [18] *Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou* [online]. 2009 [cit. 2010-04-17]. Legislativa životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://www.eckralupy.cz/pravni_predpisy.php>.
- [19] *Ekomonitor* [online]. 2008 [cit. 2010-05-22]. EIA, SEA posudky. Dostupné z WWW: <<http://www.eia-posudek.cz/>>.
- [20] FAJFR, Zdeněk. *Krnep.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-08]. Geologie a geomorfologie. Dostupné z WWW: <http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=90&Itemid=48>.
- [21] FAJFR, Zdeněk. *Krnep.cz* [online]. 2006 [cit. 2010-06-28]. Historie Krkonošského národního parku. Dostupné z WWW: <http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=110&Itemid=60>.
- [22] FLOUSKOVÁ, Zdeňka, et al. *Apartmány ano či ne?: Průvodce procesem plánování a rozhodování pro obce a veřejnost na příkladu Krkonoš*. Jilemnice: Náš kraj o. s., 2009. 44 s. ISBN 978-80-86527-24-6.
- [23] HOŘENÍ, Jaroslav. *IDNES.cz* [online]. 29. 1. 2010 [cit. 2010-05-18]. Hrůzná ikona Krkonoš má zmizet. Ochránci řeší bourání Labské boudy. Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/hruzna-ikona-krkonos-ma-zmizet-ochranc-resi-bourani-labske-boudy-1cq-/igcechy.asp?c=A100128_121127_igcechy_tom>.
- [24] HOŘENÍ, Jaroslav. *Silvarium.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-21]. Krkonoše válčí o apartmány. Má jich tu být víc než dvě stě. Dostupné z WWW: <<http://www.silvarium.cz/content/view/17815/68/>>.
- [25] HOŘENÍ, Jaroslav. *IDNES.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-22]. Přírodu Krkonoš válčuje byznys. Na hřebeni vyrosté přes 200 apartmánů. Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/prirodu-krkonos-valcuje-byznys-na-hrebeni-vyrose-pres-200-apartmanu-1gv-/igcechy.asp?c=A100406_1363399_igcechy_tom>.
- [26] HUŠEK, Jiří. O čem se hovoří: Horní Mísečky očima odborné veřejnosti . *Časopis Krkonoše - Jizerské hory* [online]. 2004, č. 3, [cit. 2010-05-21]. Dostupný z WWW: <http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=8029&Itemid=4>.
- [27] *CHKO Jeseníky* [online]. 2007 [cit. 2010-05-16]. Klimatické poměry. Dostupné z WWW: <<http://www.jeseniky.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=398>>.
- [28] CHVOJKOVÁ, Eva. *Koalice pro Naturu* [online]. 07. 06. 2009 [cit. 2010-05-22]. Krkonoše. Dostupné z WWW: <<http://www.koalicepronaturu.cz/lokality/krkonose>>.

- [29] KNYTL, Jiří. *Česká společnost ornitologická* [online]. 2004 [cit. 2010-04-28]. Ohrožená významná ptačí území. Dostupné z WWW: <<http://www.birdlife.cz/index.php?ID=661>>.
- [30] *Krkonoše.eu* [online]. 2009 [cit. 2010-05-02]. Fauna Krkonoš. Dostupné z WWW: <<http://www.krkonoše.eu/index.php?s=fauna><=1>.
- [31] KVASNIČKA, Jan. Hodnocení významnosti vlivů ve vztahu k územím soustavy Natura 2000. *EIA-IPC-SEA*. 2008, č. 1, s. 2-4.
- [32] MENC, Lukáš. *Hluk a vibrace z dopravy a jejich působení na lidský organismus*. Pardubice, 2002. 24 s. Semestrální práce. Univerzita Pardubice. Dostupné z WWW: <http://envi.upce.cz/pisprace/ks_pce/menc.pdf>.
- [33] *Občanská společnost* [online]. 2008 [cit. 2010-04-15]. EIA - Posuzování vlivů na životní prostředí. Dostupné z WWW: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=132560>>.
- [34] *Občanská společnost* [online]. 2008 [cit. 2010-04-15]. SEA - posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí. Dostupné z WWW: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=1915930>>.
- [35] OPPLOVÁ, Marta. *Životní prostředí měst a regionů*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1994. 238 s. ISBN 80-7079-580-8.
- [36] *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor*. Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.
- [37] *Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část B – návrh*. Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 54 s.
- [38] PRENDKÝ, Miloš. *Výstavba dálnice D8 v CHKO České středohoří a její vliv na životní prostředí*. Pardubice, 2006. 65 s. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.
- [39] PRESLOVÁ, Jarmila. *Enviweb.cz* [online]. 2004 [cit. 2010-04-12]. Zdravotní nezávadnost stavebních odpadů. Dostupné z WWW: <<http://www.enviweb.cz/clanek/odpady/48849/zdravotni-nezavadnost-stavebnich-odpadu>>.
- [40] ŘÍHA, Josef. *Vliv investic na životní prostředí: Teorie a metodologie procesu EIA*. Praha: ČVUT, 1997. 166 s. ISBN 80-01-01625-0.
- [41] *Středočeský kraj* [online]. 2008 [cit. 2010-05-13]. Posuzování vlivů na životní prostředí - EIA, SEA. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/zivotni-prostredi-a-zemedelstvi/posuzovani-vlivu-eia-sea/>>.
- [42] SÝKORA, B. et al. *Krkonošský národní park*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983. 280 s. 07-038-83.
- [43] ŠTĚPÁN, Petr. *Tip na výlet* [online]. 2008 [cit. 2010-05-22]. Tip na zimní dovolenou. Dostupné z WWW: <<http://www.bazeny-servis.cz/zdovolenazdovolenah.html>>.

- [44] TONDROVÁ, Alena. *Krnap.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-01]. Co to jsou zóny. Dostupné z WWW: <http://www.krnap.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=60>.
- [45] TONDROVÁ, Alena. *Krnap.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-05-01]. Flóra. Dostupné z WWW: <http://www.krnap.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=93&Itemid=51>.
- [46] VOJÁČEK, Karel. *Vliv stavební činnosti na životní prostředí*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990. 185 s. ISBN 0862-5034.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Proces EIA	21
Obrázek 2: Ptačí oblasti	25
Obrázek 3: Evropsky významné lokality	25
Obrázek 4: Labská bouda	46
Obrázek 5: Apartmány v Horních Mísečkách	55

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Intenzita hluku vybraných stavebních činností	11
Tabulka 2: Charakteristika klimatických jednotek	40
Tabulka 3: Výměry zón KRNAP a jeho ochranného pásma	42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Chronologický přehled dat vývoje KRNAP	72
Příloha č. 2: Mapa KRNAP	74

Příloha č. 1: Chronologický přehled dat vývoje KRNAP

1959 - zřízení Karkonoskiego Parku Narodowego na polské straně hor

1963 - česká strana Krkonoš byla slavnostně prohlášena prvním českým národním parkem; péčí o národní park je pověřena Správa KRNAP se sídlem ve Vrchlabí

1964 - je jmenována vědecké rada, poradní sbor a aktiv architektů, poradní a konzultační orgány Správy KRNAP; Správa začíná vydávat sborník Opera Corcontica a Zprávy KRNAP - předchůdce časopisu Krkonoše

1967 - Správa KRNAP přejímá do své péče Krkonošské muzeum ve Vrchlabí a začíná s jeho rekonstrukcí; v Obřím dole je otevřena první naučná stezka pro turisty

1972 - začíná působit Vládní komise pro komplexní rozvoj Krkonoš

1973 - předložením architektonického návrhu nové České boudy na Sněžce začíná třicetiletý spor o budoucí podobu vrcholu nejvyšší české hory

1976 - Rýchorskou boudu přejímá Správa KRNAP, zahájí rekonstrukci tří historických domů ve Vrchlabí a začíná realizovat záchranný chov tetřeva hlušce

1978 - Správa KRNAP se stává členem Světové unie ochrany přírody (IUCN); je započat dlouhodobý monitoring znečištění ovzduší v Krkonoších

1980 - po třetím roce chemické války proti obaleči modřínovému se v krkonošských lesích začínají projevovat viditelné příznaky imisního poškození smrkových porostů

1984 - po 16 letech je znovu otevřeno Krkonošské muzeum, kde se nachází stálá ekologická expozice Kámen a život; na generálním shromáždění IUCN v Madridu jsou Krkonoše zařazeny mezi 12 nejohroženějších národních parků světa

1986 - zřízeno ochranné pásmo KRNAP o rozloze 18 400 ha

1989 - ministerstvo kultury nesouhlasí s výstavbou České boudy a lanovky na Sněžce

1991 - vládním nařízením č. 165/91 Sb. je znovu vyhlášen KRNAP, jehož území je rozděleno do 3 zón; Správa KRNAP přechází pod přímé řízení Ministerstva životního prostředí ČR

1992 - Krkonoše jsou zařazeny do sítě biosférických rezervací UNESCO; holandská nadace Face zahájila v KRNAP dlouhodobý projekt obnovy imisemi poškozených lesů

1994 - Lesní hospodářství na území národního parku a jeho ochranného pásma přešlo do organizační struktury Správy KRNAP

1995 - pod názvem GEF-Biodiverzita začíná tříletý projekt záchrany biologické rozmanitosti Krkonoš finančně podpořený Světovou bankou

1997 - dokončena rekonstrukce povalového chodníku přes Úpské rašeliniště, které je zařazeno v seznamu světově významných mokřadů Ramsarské dohody

1999 - již čtvrtým rokem je péče o horské louky Krkonoš významně finančně podporována z programu Péče o krajinu MŽP; program finančně pokrývá i různé rekonstrukční a asanační projekty, které Správa KRNAP vykonává na vodních tocích a horských komunikacích Krkonoš

2000 - po devíti letech končí činnost nadace FACE v Krkonoších; po dobu spolupráce došlo k obnově více jak 5000 ha imisemi poškozených horských lesů

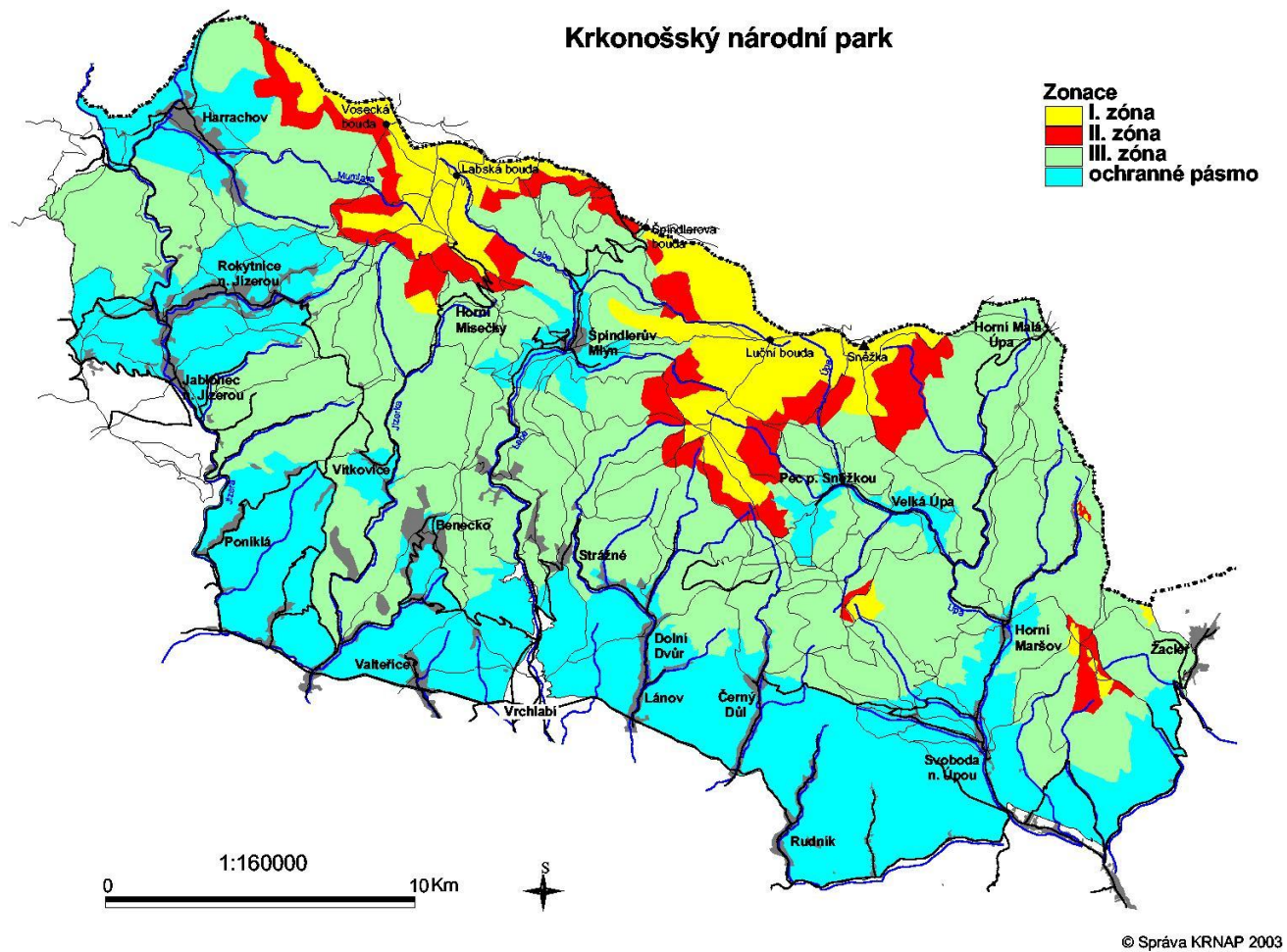
2002 - druhým rokem probíhá monitoring biotopů Krkonoš v rámci programu Natura 2000; je zpracován moderně koncipovaný Lesní hospodářský plán, určující péči o lesní ekosystémy Krkonoš na dalších 10 let

2003 - KRNAP slaví 40. výročí svého založení; na oslavu výročí jsou pořádány tematické akce a dovršením je setkání nejdůležitějších představitelů regionu, ochrany přírody České republiky a zástupců mezinárodních institucí

2007 - Správa KRNAP se stává jubilejním 100. členem mezinárodní asociace EUROSITE, která sdružuje evropské vládní a nevládní organizace zabývající se praktickou péčí o chráněná území⁴⁷

⁴⁷ FAJFR, Zdeněk. *Krnep.cz* [online]. 2006 [cit. 2010-06-28]. Historie Krkonošského národního parku. Dostupné z WWW: <http://www.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=110&Itemid=60>.

Příloha č. 2: Mapa KRNAP

Zdroj: Plán péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo: Část A - rozbor. Vrchlabí: Správa KRNAP, 2010. 179 s.